7
6–c
52

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
20 B
44

COMPENDIVM ADMIRABILIS VITÆ S. ROSAE DE S. MARIA

AB IPSO AVTHORE

Nunc tandem recenſitum, & auctum.

Octaua Editio.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMAE M. DC. LXXII.

Sumptibus Nicolai Angeli Tinaſſij.

Superiorum permiſſu.

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

Reimprimatur,

Si videbitur Reuerendiſſ. P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

I: de Angelis Archiepiſc. Vrbin. Viceſg.

Iterum Imprimatur,

Fr. Hyacinthus Libellus Sacri Palatij Apoſtolici Magiſter.

Excellentiſſimo Domino

D. GASPARI DE BRACAMONTE, ET GVZMAN,

Comiti de Peñaranda, Catholicæ Maieſtati à Secretis cubiculi, Regij ac ſupremi Indiarum Concilij Præſidi, & à Conſilijs Status &c.

QVÆ olim occidentis ſolis Indijs, Excellentiſsime Princeps, auroram fidei, hoc eſt primum florem Chriſtianæ lucis inuexit, & ab horridis illis vepretis floridum ver admirandæ virtutis eduxit, D. Dominici familia Indicam

Roſam ſuis in viridarijs vidit adultam, cuius cæleſtis odor non illum ſolummodo, & noſtrum Orbem impleuit, ſed & immortales hortos sẽper florentis Hieruſalem, cuius flores ſunt ſidera. Hanc nobis pro conſecratis Cælo roſis, & coactis barbaris illis ſpinis in roſas floreſcere Roſam è Cælo delapſam redonauit Cæli Regina. Nos autem hunc florem, eundemq; exantlati noſtri in Indijs laboris fructum vberrimum ad Te deferimus omnibus Peruuiæ theſauris pretioſiorem. Non ille ſecretis in hortis natus, ſed aura Diuini Spiritus recreatus, firmatus radijs Æter-

ni Solis, educatus imbre gratiarum, digniſſimus eſt, qui præſtantiſſimo Principi dono detur; nam & quos conſecrare quot annis Romani Pontifices ſolent, bene de religione meritis Principibus deſtinantur. Eximia Roſæ virtus illi præcipuè gratiſſima accedit, qui admiratur, & amat in reliquis, quam admirabilem in illo virtutem ſuſpicimus, religionem ſcilicèt cultui Diuinitatis, & ſacris omnibus mirificè addictam, vitæ conſuetudinem non integram modò, ſed ornatiſſimam, illecebrarum, & voluptatis odium, geſta omnia ad decori leges temperata, ſapientiam ſingu-

larem,humaniſſimum geniũ, effuſam in omnes, ac pauperes præcipuè liberalitatem, ob quam ex opulentiſſimi Regni adminiſtratione reducem communi ſolùm omniũ amore ditiorem Te nuper excepit Hiſpania. Prodigioſa ergo Roſæ virtus illi præcipuè debetur, qui virtutum pretia nouit, & hoſpitio ſui cordis earum pretium amplificat. Quid quod Tu flos Principum es, cum, veluti flores, delicię ſis populorum omnium, quoſcunque tuum regimen, legationes, vel fama ſaltem recreauit. Odor certè virtutum tuarum adhuc Italiam exhilarat, ac dum floren-

tiſſimum Regnũm temperabas, eripi Te ſibi, perinde ac filij patrem, trepidabat. Et peregrina munera illi debentur, cui nouum nihil ex Orbe noſtro poteſt accidere, quẽ non fama ſolùm ingenti, & promeritis famæ dona eximiis virtutibus, ſed & benefico acceſſu perluſtrauit, Italiæ, Germaniæ, Belgii, quin etiã Hiſpaniæ ipſius fœlicitatem áſſerens, pace ſancita in Monaſterienſi conuentu, ſuiſque conſiliis firmans in Auſtriaca, hoc eſt integerrimæ religionis dextera ſceptrum Imperii. Sed & Noui Orbis ſalutem mente ſapientiſſima elaboras Præfectus Concilio

rerum Indicarum. Quocirca iure propemodum Tuo Tibi vindicas Roſam, cui fidiſſimum ſimul clientem, & patronum deuoueas. Indiarum certè ſaluti maximè conſules, ſi, Cælitum in Te recepto patrocinio, Roſæ honores omni ope amplificare contendas, & domeſticæ gloria virtutis Indos ad exempla proſequenda compellere. Accedit, quod adultus in hortis Dominici flos regalis Te ſummopere decet, religioſiſſime Princeps, in quem ex eodem fonte prouenìens per nobiliſſimã Guzmanam gentem deuoluitur flos ſanguinis integerrimi, qui Dominicum terris dedit. Ac-

cedit, quod, veluti Parentis nomen, ac munus ex conſanguineo Tuo in Te deueniſſet, paternis auſpiciis & amore nos foues, ideoque per me noſter Ordo commune hoc Tibi qualecunque exhibet animi deuinctiſſimi argumentũ. Quod ſi cetera deeſſent, ea me priuata nomina, & in me collata beneficia ad Tibi vectigal obſequii perſoluendum vltro compellunt, vt futurum ſit nobile pignus humanitatis Tuæ, ſi, quod iure ſuo promerita de me Tua depoſcunt, veluti qualecunque munus non dedigneris excipere. Vale.

EXCELLENTISS. PRINCEPS

V. E. D. humillimus ſeruus

F. Antonius Gonçalez de Acuña.

AVTHOR LECTORI.

AGgreſſus compendio includere admirabilem vitam Sanctiſſimæ Virginis Roſæ à Sancta Maria ab eius authoribus eleganter deſcriptam, elaboratum è pretioſiſſimo lapide ſimulacrum, & ad vnguem Roſæ moribus reſpondens, ita decore omni, & natiua pulchritudine ſpoliaui, vt ſcribendum in illius baſi propemodum ſit, quod Aeliano teſte priſci ſolebant pictores: Hæc ſtatua Roſam refert. Auro Peruuiæ ſuæ, imò & ſiderum auro, centum exarata volumina, vix cæleſtes Roſæ mores complecti pro dignitate poſſent. Quid ergo verborum anguſtijs includam monumenta Roſæ, quæ ſatius eſſet fu-

ſioribus voluminibus poſteritati cõmendare? Conſulendum tamen eſt curis mortalium, quorum plerique innumeris implicantur: & breues, ideoque velociores alæ huic operi sũt aptandæ, quod vltra fines Herculeos ad fines vſque deficientis naturæ ab argumenti dignitate proferetur. Sua igitur hanc Epitomen breuitas Lectori commendat: Cõmendant prodigioſæ, quas commemorat, Roſæ virtutes, eo nomine gratiores, quòd inter barbaras ſpinas adultæ: quemadmodum oculos, & manum legentis alliciunt prognati in ſcopulis flores, inuidia naturæ fruſtra repugnantis obſtetricante, toto elemento lactati, & recreati furijs Boreæ ferocientis. Si peregrinæ merces, inuiſæ belluæ, nec aſſue-

tæ metiri Europæ Cælum aues, omnium ſtudia rapiunt virtute magnetica; ſi viſus olim Romæ Phænix præſtolantia reditũ æterni alitis Quiritum lumina Cælo affixit; quã blando cognoſcendi ſtudio ſapientum corda pertentabit peregrinus hic flos, quo in vno tantus infertur Cælo theſaurus, vt immenſam iacturam compenſet ob innumeros ſpinarũ faſces ex illis quõdam Inferorũ colonijs in tartara deuolutos: & qui omnium primus ex recentis incolis Mundi prouocauit ſummos honores? Quæ demum cunque, dum Indica ſit, virtus curam Lectoris exacuit? Quid ſumma? Quid inaudita prorſus, & huic ſolum ſpõſæ conceſſa munera Diuinitatis? Niſi vnam forte Senenſem Catharinam

nam excipias, quam adeo Roſa moribus ſuis expreſſit, vt ſi fuiſſent in Indijs Pythagoræ aſſeclæ, iuraſſent, ad animanda iterum Roſæ membra veniſſe reducem Catharinam. Hoc denique Italos ad legendum vltro compellit, quibus ad exteræ gratiã nouitatis accedit in Roſa domeſticæ quodammodo virtutis amor ob Catharinæ conſortium.

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

Lectori Typographus.

P*Aucis ego quoque præfabor, candide Lector. Licet, quem iterum excudimus, aureus hic libellus, nomen præ ſe Compendij ferat; nihil tamen in illo deſideratur, quod ſit in magnis voluminibus idem argumentum amplexis. Non modo geſta, ſed dicta recenſet propemodum omnia Sanctiſſimæ Virginis Roſæ; adeò ipſius Author* Semper ad euentum feſtinat, & in mediás res, Non ſecus ac notas, Auditorem rapit: *Quã laudẽ Venuſinus Lyriſtes tribuit Smyrnæo, Mantuano potius Homero tribuendam. Cæterùm tertia quidem hæc eſt Romana huius opuſculi editio, ſed octaua, ſi præterea enumerentur illæ, quibus alibĩ in Italia, Germania, & Polonia lucem rurſus aſpexit: vt interim prætermittantur plurimæ, quibus impreſſum eſt Gallicè, Hiſpanicè, Polonicè, & Indicè; omnes enim fermè linguæ ſui iuris illud efficere voluerunt. Meis autem tantummodò typis quinque mille latina illius exempla prodiuerunt: cunque in præſentia nulla apud Bibliopolas proſtent venalia, exprimendum iterum formis fuit, vt plurimorum votis fieret ſatis. Vale & conatibus noſtris faue.*

CA-

CAPVT PRIMVM.

Roſæ Natales, Indoles, Educatio, votumque Virginitatis.

ROSA à S. Maria, Flos delibatus terrarum orbis nuper inuenti, Patriam habuit Limam, Regiam Peruuiæ Vrbem: Parentes Gaſparem de Floribus, Mariam ab Oliua, ſtirpe, non item opibus nobiles. Illam mater anno Virginei partus 1586. die Aprilis vigeſima enixa eſt fœliciſſimo partu, ſolita cœteroqui in aliorum puerperijs mirè torqueri: & prodiuit infans ſecundis pelliculis inuoluta, veluti naſcuntur Roſæ. Iſabellæ nomen inditum illi fuit ab auia materna Iſabella de Herrera. Sed cum à matre, alijſque viſa fuerit repanda roſa inſidere vultum trime-

meſtris paruulæ in cunis quieſcentis, hoc aliud nomen à prodigio traxit: & Beatiſsima Virgo myſtica Roſa iuſsit illam annis adultam à S. Maria cognominari; adeoque prima forſan hæc fuit, quæ non ſolum diuinitus nomen, vt alij, ſed & cognomen acceperit. Eadem infanti Roſæ, quæ D. Catharinæ Senenſi, indoles quieta, ſuauis, lepida: nunquam ſtridulis vagitibus turbauit ædes, plorauit nunquam, niſi cum ſemel in alienam domum illata eiulatu popoſcit maternas latebras iam tùm ſibi gratiſsimas. Prodigioſum ſpecimen heroicæ tolerantiæ trimula exhibuit; namque dextero pollice ab arca, dum properè clauditur, forte correpto dolorem egregiè diſsimulauit, & manum abſcondit matri eò properanti. Hilaris deinde ſenſit acribus remedijs totum ferè vnguem abſumi, & reſiduum lenta, ac violen-

lenta forcipe radicitus auelli: attonito adhæc Ioanne Perez chirurgo, qui tantillam Virginem gemere, aut expalleſcere numquam vidit tempore acerbiſſimæ curatiónis. Et præciſa nouaculà vitiata pars auris, & caput, ob adhibitam improſpere ab imperita matre noxiam medelam, bullis turgidum, ac foſſulis profundè vlceratum, à quadrimula Roſa gemitum nullum, aut moleſtiæ notam expreſſit; cum tamen acerrimus dolor totum corpuſculum identidem improuiſa agitatione concuteret, & ſolidam noctem ſub efferi cruciatus ardore voraci tranſegiſſet. Duos ſupra quadraginta dies, vt nouam cutem induceret chirurgus Virginem lancinauit: ac deinde ſexenni ex intima nare phaſeolum tertio tractu demum exemit, obdurante in his tormentis Roſa mira conſtantia. Hæc rudimenta ſpinarum

rum noſtrum florem excoluere, vt gratiſſimum Sponſo in ipſa infantia odorem exhiberet ſuauiſſimæ charitatis. Forte puer virgunculæ frater inter ludendum luto illius comam imbuerat, quod cum Roſę, non contemptum, at ſordes auerſatæ, accidiſſet ingratum, ſcito, inquit frater concionatoris in morem, cultos puellarum cincinnos infernos rudentes eſſe, quibus illaqueantur incautæ animæ, vt in æterna ſupplicia detrahantur. Hæc verba Roſæ animum altiùs penetrarunt, & ad altiſſimam Dei notitiam vaſtiſſimæ illius menti aditum aperuerunt. Pulchritudine virtutis mirificè capta ſtatim eſt. Statim exarſit in illa mira ſitis orandi, adeo vt nec dormiens ceſſaret à frequentibus precibus, quibus perpetim inuigilabat: Et iam ùm rapi ſe apertiſſimè animāduertit ad premenda heroica veſtigia

San-

Sanctæ Catharinæ Senenſis, qua duce quinquennis Roſa lilium virginitatis Deo conſecrauit ſponſione ſolenni: & mox capillos inſcia matre ſibi abſcidit ad viuam vſque cutem. Diuinus hìc ardor puellam inuaſit ſub ipſum vſus rationis diluculum, vt affirmant illius animæ moderatores, qui omnes teſtati deinde ſunt, nunquam illam à recto tramite grauioris admiſſione criminis aberraſſe. Ex eo iam tempore cæleſtem, quam exequemur, vitam aggreſſa eſt: nec illi quidquam ſe vnquam obiecit, quod eã à concepta religione, officioque deduceret.

CAPVT II.

ROSAE erga parentes mira obedientia, pietas, ſollicitudo.

QVod à parentum æquis imperijs ne latum quidem vnguem deflexerit Roſa, ſit ordinariæ virtutis; erit tamen prodigioſæ, quod fuerit diuini, humanique obſequij retinentiſſima, cum pugnantia inter ſe Deus, ac genitrix imperarent. Hæc filiam vexabat in dies, vt natiuam oris pulchritudinem fuco magis intenderet; at illam alto muliebris mundi contemptu inſultare ſeculi genio docebat Deus. Capiti aliquando circumdare compulſa ſertum vario florum genere contextum, illi ab ima parte ſuffixit oblongam acum, adeoque corollam capiti validè im-

impreſſit, vt aliena manu contentis viribus fuerit extrahenda. Chirothecas, quę delicati candoris elegantiam augerent, induit iubente matre; ſed primò diriguit, amburi dein manus experta, flammas etiam ex odoratis pellibus promicare vidit, totum nocte intempeſta cubiculum illuminantes. Ne ad nobilium fœminarum domos deduceretur, clam Indico pipere, quod mordaciſſimum eſt, ſupercilia, & palpebras ſibi obliniebat, vt arderent oculi, ruberent, ſtillarent, idcirco impares publicę luci ferendæ, potiorem ducens oculorum pupilla ſolitudinem, quam tanto pretio emptam genitrix illi tandem indulſit; ſicut & rudem ac decolorem ſaccum ex obuia, vilique materia, quam pro amictu induit, mirum in modum exultans. Vel ergo matrem infimis precibus exorabat, vt ſibi liceret cruentis

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

diuini Sponſi veſtigijs inſiſtere:vel mitia imperia ingenioſè eludebat: veluti cum iuſſa, non lignis, at lana farcire ceruical, lanæ vim tantam operosè ſtipauít, vt ligno caput videretur inniti. Quid quod non matri ſolùm, ſine cuius venia nec bibebat, nec muliebres labores aggrediebatur, ſed & domeſtico mancipio alacris obtemperabat, pręcipuè verò cum ardua imperabantur. Cùm mater non raro ſubirata veniam libandę aquę Roſę denegaret, inſcia, filiam nunquam bibere, niſi ipſa annuiſſet, in ſex & plures dies Virgo fraudabat ſitim. Hiſpidas aliquando pelliculas, quę vim frigoris propulſarent, Roſę manibus ex morbo contractis incauta mater admouit, addito imperio, ne illas abijceret. Tolerauit obſtinato ſilentio Roſa plurimos dies mordacem pellium ardorem, quo accenſæ manus turgi-

gidis vndique tuberculis vlceratæ ſunt. Quin & poſt mortem à religioſi cœnobij Præſide iuſſa Roſæ imago argentum diù multùmque fruſtra quæſitum menſæ ſuperimponere, impoſuit illicò, animante mortuos colores obtemperandi ſtudio. Quæ verò cętera illius in parentes obſeruantia, pietas, amor? Exhauſta viribus ad mediam vſque noctem laborem protrahebat, vt illorum egeſtati conſuleret: & licet duodecim quotidie horas diuinis alloquijs conſecraret, tot muliebria penſa quotidie conficiebat, quot alia quæuis celerrima vix quatriduo: eaque tanta elegantia, & cura, vt humanam artem ſuperare viderentur; quanuis non rarò dum flores acu pingeret, animo à ſenſibus auocato diuina intueretur. Ad hæc alebat in horto violas, ex quibus venum expoſitis aliquod lucrum parenti-

bus

bus accederet: & Sponſum cæleſtem aliunde miris, & arcanis modis ſupplere ſolitum candidè confeſſa eſt religioſo viro. At ſi forte parentes ægri decumberent, lecto aſſidebat inſomnis, parabat pharmaca, peragebat omnia operoſiſſima Virgo, vt ſolatium illis afferret. Hìc prætererire non debeo prodigioſam lætitiam, quam ipſa moriens dolenti matri, ac ſecum exanimandæ impetrauit; tanta enim cæleſtis dulcedinis vbertas maternum pectus inundauit, vt iureiurando faſſa ſit, imparem ſe gaudio inſolito perferendo plurimos dies iucundiſſimè laboraſſe, & hoc argumento manifeſtè aſſequutam, quantopere fluminis impetus exhilarans ciuitatem Dei Roſam ſuam recrearet.

CAPVT III.

ROSA, vt ſequatur veſtigia Sanctæ Catharinæ Senenſis, Tertiæ Sancti Dominici Ordini adſcribitur.

QVi ſanctiſſimam Virginem Catharinam Senenſem cum Roſa noſtrá componat, incertus animi ſit, Indicumne hunc florem, an ex Italia translatum in Peruuiã dicat; vſque adeò Roſa ſuſceptum à Catharina inſtitutum vitæ, mores integerrimos, beneuolentiſſimi Numinis dona, & ipſa tandẽ lineamẽta vultus expreſſit. Connubij, cui nobili, & honeſtiſſimo deſtinabatur, ſpẽ amputare viſa eſt ſimul cũ ſuis capillis. Sed egregia formæ venuſtas, acre iudicium, ſuauitas erectæ indolis, elegantiſſimi mores ſancto Virginis conſilio ad-

uerſabantur. Roſeum illa candorem ieiunijs deterere: natiuam pulcherrimi vultus gratiam omni arte abolere: manus, quarum candor, & pulchritudo commendabatur, viua calce amburere: ne hominum placeret obtutibus, domi latere: adeo vt aliquando Cantam deducta, locum metalli fodinis nobilem, quadriennio nunquam pedem extra limen extulerit, ne ſemel quidem videre dignata vicinum deliciarum hortum, aut percelebre ſpectaculum molium Indicarum. Plures nihilominus inuita accendit ambitu honeſtiſſimi thalami: ac præcipuè matrona genere, & opibus clara, illã vnico filio ſuo ſponſam optabat: & gratiſſimum hoc erat Roſæ parentibus, ac fratribus, qui vrbanæ munditię, ac elegantiæ apprimè deditam illam volebant: & nuptiarum nomine exanimatam, probris, con-

uicijs,

uicijs, alapis, calcibus impetebant, veluti Lapa mater S. Catharinam, cuius ad inſtar Roſa iniurijs omnibus æquiſſimo animo deuoratis, in S. Dominici viridarium tandem inſita fuit, adſcripta Tertiæ ſanctiſſimi Patris familiæ. Licet illam inuitaſsent cœnobia nobiliſſima: optaſſet S. Archiepiſcopus Turibius, ab illa præcipuè ſacræ domus, quæ tunc ſurgebat, funmenta poni, Roſa tamen ſtudioſa ſequi Seraphicæ magiſtræ ſuæ Catharinę Senenſis exēplar, quā quīquennis elegerat, vitæ inſtituto, moribus, habitu repræſentandam; ne tamen ſuo conſilio nimium tribuere, & parum ſapientum virorum arbitrio videretur, in viam ſe aliquando dederat Sanctiſſimæ Incarnationis Monaſterium ingreſſura. At cum vltimum vale diceret Roſariano Sacello Deiparæ, viſa eſt vt rupes adnaſci ſolo, &

fruſtra in pedes exilire tentauit, aduocato ſæpius ad opem ferendam germano fratre, contentiſque viribus conniſo; quòaduſque decreto regreſſu ad domeſticas latebras, alacritate mira ſurrexit. Alio prodigio Deus ad premenda Catharinæ veſtigia Roſam inuitauit; nam ex papillonibus, qui colorum varietate mirabiles Limanum agrum peruolitant, vnus nigro tantùm, alboque colore pulcherrimè ſtriatus, circumuolitauit Roſam, quæ diuinum hoc eſſe reſponſum intellexit, vt, velut animo dudum agitauerat, Prædicatorij Ordinis tertium habitum ſuſciperet. Ab illo ſemel induto vix non dimouit Roſam modeſtiſſimi animi demiſſio; nam gliſcente eius nominis celebritate, cæpit monſtrari digitis, notari oculis, laudari à prætereuntibus, ipſique D. Catharinæ *Senenſi* non rarò

com-

comparari. Et meritò, nam adeò ſanctæ magiſtræ ſuæ virtutes induit, vt ſemel tacitè miranti Confeſſario viſa fuerit ſpecie, vultu, lineamentis ſic transformata, vt viua ſimilitudine ipſam S. Catharinæ Senenſis effigiem referret. Demum, quæ tam carò illi ſteterat, veſtem conſtanter retinuit; nam dum latendi ſtudium illam ſeponendam ſuggerebat, ad aram Sanctiſſimi Roſarij flexis humi genibus inter orandum placidiſsimo animi deliquio ſenſim diriguit, viſa ab adſtantibus primò exalbeſcere pallore niueo, mox decora ſuffuſione rubeſcere, demum toto vultu luceſcere, ac radiare: ſuoque colori reddita, erumpentibus ex animo prægeſtiente verbis, oſtendit, ſe in hoc vitæ inſtituto diuinitus confirmatam.

CAPVT IV.

ROSAE mira animi ſubmiſſio, virgineus candor, benignitas, aliæque virtutes.

FVndamentum reliquarum virtutum modeſtiſſimi animi ſubmiſſio, tam altas in hac Virgine radices egit, vt ſuum vnicè contemptum perpetuo ſtudio quæſiuiſſe viſa fuerit. Parum illi fuiſſet, domeſticæ ancillæ officio diſtineri, niſi & infra illam ſe demiſiſſet. Quamobrem ſæpe Marianam agreſtem ſeruam adigebat, vt ſe deiectam humi pedibus proculcaret. Exultabat iniurijs proſciſſa ob ſingularem vitæ rigorem; at ſuis laudibus vulnerata ſpineam coronam, qua tempora clam obſederat, violento pugno capiti altius

tius infigebat. A Regio Quæſtore, qui à ſupremis tribus Roſę annis ſuam domum conſecrari ambiuit, flexis poplitibus aquæ libandę veniam impetrabat. Morbos cęlare conſueta, ne medicæ ſibi manus, & delicata remedia adhiberentur, aliquando tamen candidè fatebatur, quantis cruciatibus diſtabeſceret, vt crederetur ob immania crimina à vindice Numine flagellari. Quin & mirari ſe, cur nondum terram infęlicem, quæ ſuis piaculis onerabatur, ſubuerterit vltor Deus, ſanctè affirmabat. Et enormium quidem ſcelerum ream illam crediciſſes, cum obruta lachrymis, & ſingultans procumbebat ad Sacerdotum pedes. Sed illa nunquam lethali crimine amiſit hauſtam à ſacro fonte diuinorum munerum vbertatem, & laborandum Confeſſarijs erat inueſtigantibus, quid ad

ſuum forum certò ſpectaret. Veſtigium illi contumaciæ inerat nullum: mortalium nulli quæſtionem intendit: nullum ab illius ore verbum excidit criticum: nihil in eius moribus meſtum, nihil auſterum; ſed tota ſerena erat, & benigna, adeò vt negaſſes Roſam eſſe, quæ ſpinis carebat. Non erat in illa triſtis, & horrida ſapientia; ſed mira facilitas, quæ tamen nihil de morum grauitate detrahebat: cumque integerrimo ſingulos amore complecteretur, à Dei, hominumq; charitate animari videbatur. Nulla rerum humanarum cura eius animum ſollicitauit; quin interrogata aliquando, num qua re præter diuinas delicias innocuè caperetur, negauit ſe poſſe rebus perituris exhilarari. Non modò nunquam carnis tyrannidem ſenſit, ſed & virgineum illius candorem nulla vnquam veniali

ma-

macula decoloratũ fuiſſe, ac in toto vitæ curſu ne ſemel quidem illi in animũ impurã cogitationẽ obrepſiſſe iurati affirmauerũt vndecĩ Religioſi viri, quotquot generalẽ Virginis confeſſionem exceperunt. Poſtquam egregiam formam aſſiduis verberibus, diuturna inedia, & aqua gelida toti corpori crebèrrimè ſuperfuſa, corrupit, magno haberi cœpit in pretio, vtque innocentiſſimum pœnitentiæ ſimulacrum ab omnibus indigitari. At illa blandientis famæ laudes horreſcens, viuidum illicò in genas colorem, vigorem in oculos precibus reuocauit; adeò vt cum domum rediret ſub meridiem ſextæ feriæ ſanctioris hebdomadæ roſeo vultu inſtar auroræ ſubuiuida, & amœna, congerrones quidam iuuenes audaciſſimi in prætereuntem iocati ſint, quaſi reducem à conuiuio, & opiparè habitam. Illa

verò quadraginta elapſos dies pane tantùm ,& aqua durauerat: & horas tunc triginta immota perſtiterat in Templo ſancti Dominici precibus inſiſtens , cibique omnis expers, ac potus. Maius illi ſtudium fuit premendi reliquas diuinas dotes, ideoque Deum à teneris annis flagitauerat, ne cui mortalium ſineret innoteſcere , quæ ſuum intra animum operari dignaretur , cumque illius votis annuerit Sponſus diuinus, perpauca , & penè vulgaria crediderim,quæ , vt vt maxima,& ſingularia,ſpirituales Virginis Patres ab illa expiſcari potuerunt. Quid quod Superos habuit adminiſtros modeſtiæ ſuæ , & cùm aliquando templum ingreſſam conſternaſſet ſubita recordatio deſtituti in patenti cubiculo ſeuerioris ad domandum corpuſculum inſtrumenti, deſignauit animo locum, in quo illud ſupprimi

mi à Cæli Regina exoptabat, vt domeſticos lateret, & regreſſa reperit famularem ſuæ demiſſioni præſtitam operam à Superùm Imperatrice,

CAPVT V.

ROSAE mira inedia, prodigioſa ieiunia: Eadem tenerum corpus ciliciјs, flagris, catenis domat.

LAboraret, opinor, hiſtoriæ fides, prodigioſa Roſæ ieiunia recenſendo, niſi Lector admoneretur, compendium hoc, quo ſanctiſſimę Virginis vita delineatur, à remiſſoriali, vt dicunt, proceſſu fide bona extractũ fuiſſe. Roſa profectò per D. Catharinę Senenſis veſtigia mirabili ſe inedia cruciauit

Penè infans omni ſibi fructuum eſu interdixit, qui ſuauiſſimi in Peruuia naſcuntur. Sexennis tres hebdomadæ dies nihil præter panem & aquam deguſtare cœpit. Anno verò ætatis decimoquinto ſe obſtrinxit voto nunquam delibandi carnem, niſi adigeretur illorum imperio, quibus non obtemperare nefas fuiſſet; quod ſi aliquando indicebatur, maximo ſtomachi ſupplicio pœnas dabat virtutis eximiæ, & non rarò nauſeantem ardentiſſima febris inuaſit. Quoties verò iam lecto defixam delicatis edulijs ad ſalutem reuocare tentarunt, in manifeſtum vitę diſcrimen adduxere; cum contra panis fruſtulum aquæ infuſum pręſentiſſimam illi ſanitatem ſæpenumero repoſuerit. Quod prodigium nulli admirationem incutiat; nam Chriſtus ipſe Roſam docuerat, velle ſe ab illa rigidis ine-

diæ exercitijs conſtanter hono-
rari. At mater nimiam in exan-
gui filiæ vultu maciem conſpicata,
hanc parſimoniam grande vocabat
in crimen: Iuſſa proinde Roſa
communi menſæ accumbere, an-
cillam rogauit, vt ex panis fruſtu-
lo, & herbarum pugillo ſibi pa-
raret offam nullo ſale conditam.
Sed quas herbas ſibi Virgo lege-
bat, amariſſimæ erant, & agreſti
ſaporis malignitate torquebant pa-
latum. Has illa è vicina ſylua pe-
titas alebat in horto ſtudioſè, cu-
ius ſub ſepibus vaſculum abdide-
rat veruecino felle plenum, & hoc
cibos aſpergere, & os quotidie
ſummo mane ſolita erat imbuere.
Granadillæ, quo in flore mirabili
perennant inſtrumenta cædis diui-
næ, amariſſimæ frondes dulcem
illi, & quotidianum saporem ela-
borabant. Dubitari ergo meritò
poteſt, duriusne illi à talibus ci-
bis,

bis, an ab ipſa inedia tormentum eſſet. Duplici ſe torquebat ieiuniorum genere, & quo ſemel tantùm in die tenue panis, & aquæ ſolatium delibabat, & quo per totum diem, noctemque penitus guſtabat nihil. Primum ferè quotidianum præſertim vltimis vitæ annis religioſius ab illa ſeruabatur ſeptem continuos menſes, à feſto Exaltatæ ſanctę Crucis vſque ad Dominicam Reſurrectionem. At ineunte cinerali ieiunio, ſeu Quadrageſima, omnem ſibi ſubtrahebat panem, ſolis malorum aureorum ſeminibus parciſſimè victitans, iiſque tantùm quinque, dum ſexta feria recurreret. Reliquo anni tempore, quod octo diebus abſumebat, vix vnica die tolerandæ vitæ ſat eſſe credebatur. Vnico pane, illoque ſat exiguo, & aquæ vaſculo quinquaginta dies aliquãdo tranſegit: aliaque vice idem

ſpa-

ſpatium decurrit ne guttula quidem aquæ recreata. Supremis annis tranſmittebat complures dies ſine omni prorſus alimento. Feria quinta ſe includens in domeſtico Oratorio, nec inde ad Sabbathum vſq; digreſſa protrahebat triduum omninò inſomnis, impranſa, incænata, & vni angulo affixa, omninò impos ab illo, vel ad momentum ſurgere, & in contemplationẽ rerum diuinarum toto pectore incumbens. Quid quod octo ſolidos dies nullum præter diuinam Euchariſtiam alimentum admiſit. Vulgare ſit, aquæ ipſius hauſtu guſtum fraudaſſe, tranſactis hebdomadis quampluribus ſine potu, & cæteroqui hauſta non aqua gelida, ſed plerumque calenti. Prodigioſum eſt, plus virium à ieiunijs accepiſſe, quàm à cibo, eò quod cum ſua Magiſtra Catharina vulnerati Chriſti lateris ambroſiam

de-

deguſtabat. Prodigio quoque ſimile eſt, ſuperfuiſſe in arido corpore locum, qui flagella exciperet, ſanginem, qui verbera ſequeretur. At niſi per Confeſſarios modus illi fuiſſet impoſitus, mortem nimium properaſſet ardor corporis caſtigandi. Poſtquam Sanctæ Catharinæ habitum induit, non contenta vulgaribus funiculis, duas ſibi catenas ferreas aptauit in flagrum, quibus per noctes ſingulas ita ſe cruentabat, vt ſanguinis riui parietes, & pauimentum aſpergerent: præcipuè vt ſceleſti meliorem ad frugem reuocarentur quot flagellorum ſulcis, quot vibicum liuoribus ſe in dies exarabat! ita vulnera diſpenſans per diuerſas corporis partes, vt dum vna coaleſceret, altera feriretur, iterumque ſæuiret in primam vix dum coalitam; ab hac alterna, crudelique viciſſitudine diriſſimè

cru-

cruciata. Horrebant domeſtici ex ædium parte ſecreta plagarum ſtrepitum audientes latè ſonorum, quique Roſæ animum moderabatur, temperari nimium rigorem, iuſſit; ſed illa infimis ab eo precibus extorſit, vt liceret ſibi intra aliquot paucos dies quinque mille ictus infligere. *S*erijs ab infantia præludijs oſtenderat, quàm auidè in hæc pœnitentiæ exercitamenta ferretur, nam & quadriennis ſub crudorum laterum, & grauis trvnci pondere ſepe laborabat, & Marianam ancillam precibus adigebat, vt ſe in horti angulo orantem grauiſſimis ponderibus oneraret, ſub quibus æſtuabat, gemebat, & interdum victa premebatur ad ſolum. At nondum quartumdecimum annum egreſſa ſæpe nocte concubia perambulabat hortum nudipes, oblongam crucem liuidis humeris geſtans, nec illi

tunc

tunc auræ malignæ intemperies, non frigora, non ventorum turbines inſuaues erant. Iuſſa flagellis, non ferrea catena ſe cędere, ipſam catenam lumbis triplicato circumductu validiſſimè adſtrinxit, & ſera commiſſuræ angulis immiſſa, clauem eò proiecit, vnde redire non poſſet. Cum verò per extritam pellem in carnis, & neruorum profunda ferrum penetraſſet, iamque conſepultum propęmodum eſſet, nocte quadam, acutiſſimus coxendicum dolor Roſam inuaſit, à quo, vires identidem accipiente, mox Virgo interempta fuiſſet, namque catenam vi nulla aperire poterat, diù multùmque fruſtra luctata; ſed illa confugit ad preces, quæ Cælum ipſum aperiunt: & ecce ſera, ſponte diſſilit, laxatur catena, diducitur; auulſione tamen opus fuit, quam cutis, & cruor ſequeba-
ba-

batur. Vbi primùm vulnera coiuerant, ſuo ſe iterum tormento Roſa incinxit; ſed catenam carni rurſus adnatam ſibi tranſmitti Confeſſarius imperauit, & illius aliquot circuli poſt Roſę obitum conſeruati, mirabilem ſpirarunt odorem, & omnibus peregrinum. Lacertis arctiſſima vincula circumdedit, quę perpetim torquebant muſculos complicatos: pectus, axillas, latera morſu creberrimo vexarunt minuti ſentes, & vrticarum manipuli. At cilicium nacta ex acutis equorum ſetis denſè contextum, infra genua productum, quod præ craſſitudine complicari vix poterat, triumphauit ſub illo rigoris paludamento; idemque infixis vndique breuiſſimis acubus in ſe violentius armauit. Hoc vſa complures annos, & ob frequentem ſanguinis vomitum alieno tandem imperio exuere coacta, ſac-

cum

cum villis craſſiſſimis graue ſibi in formam induſij aptauit: quo ſub pondere çſtuabat, rigebat, laſſabatur extenuata viribus Virgo, & pœna illi erat quicunque motus plumbeo pondere prægrauatæ. Plantis, in quibus tantùm à vertice capitis erat ſanitas, quoties domi clibanus accendebatur, calcabat immota fornacis orificium, vnde vehementior incendij vis erumpebat. Hiſce delicijs demulcebat corpus, cui ſat pœnarum afferebat crebra ægritudo, exoptans etiam tentare maiora, niſi vetuiſſent animæ moderatores. Quid quod ad cęteram in ſe inhumanitatem illud etiam additum ab ipſa fuit, vt neque delicias ſpiritus in corpus exundare ſineret, cauens, ac totis viribus obſtans, ne diuinis epulis animum ſaginantibus reficeretur: quod ego diuortium ſublimibus Roſæ operibus adnume-

ran-

randum reor. Hoc vnum ſolita erat reponere culpantibus nimium in ſe rigorem: ſinerent ipſam, quando nil boni operaretur, ſaltem mala tolerare.

CAPVT VI.

ROSA capiti aculeatam coronam infigit: eiuſdem lectulus, ceruical, nocturnæ vigiliæ.

SPinea ſepes Roſam decebat, quæ dies, & noctes hærens implicatili ſenticeto, quod Chriſti verticem inſedit, in egreſſu pueritiæ ex ductili ſtanno ſibi coronam implicuit, additis clauiculis introrſus præacutis, & hoc diademate ſibi caput incinxit non ſine vulnere. Plures annos durauit ſub hoc ſpineto, quod tamen præludium ſolùm fuit ſeuerioris tor-

menti, imminentis ex ſecunda corona aculeis nonaginta nouem armata. Hanc poſtremos decem annos ad finem vſque vitę prodigioſa conſtantia tolerauit; neque enim ſine ſpinea corona D. Catharinę Senenſis habitum induiſſe ſibi videbatur. Argenteam laminam flexit in circulum, illique tres introrſus infixit aculeorum ordines, tam firmiter ſuo quemque loco inhærentes, vt aurifex adhibitis forcipibus euellere nullum potuerit. Dentatum hoc ſertum quàm dirè momordit velatum puellę caput! pręſertim cum ſpinę non omnes ſimul, ſed alię poſt alias ſucceſſione moleſtiſſima cutem inuaderent; vtpote ex varietate moduum in ſingulis vulnerum anguſtijs obliquatæ. Sermo ipſe Virgini dolorificus erat: quid ſi tuſſi concutiebatur pectus, ſi caput ſternutamento exonerabatur? Sed hęc

illi ludicra videbantur, ideoque vbi coronę extrema coibant, vittas innexuit, quas contentis viribus attrahens dolorem intenderet, aculeos altius capiti infigens: neque vnquam eodem, quo pridie ſteterat, loco figebat diadema ſuum, vt immitius pungeret, inque intacto pœnam renouaret. Sexta verò feria ſe profundius ſauciabat, ad imum vſque ſinciput, & auricularum cartilagines coronam demittens. Diù matrem, ac domeſticos latuit efferum hoc tormenti genus, & artes, quibus illud in ſe Roſa atrocius irritabat. Sed cum aliquando ſe blandè interpoſuiſſet patri quęrenti ad virgas puerulum filium, fortuito errore in illius caput patris manus incurrit, ac tres illicò ſanguinis riuos explicuit, ex quo coniecit mater, qualis herinaceus ſub candido eius velamine nidularetur

Quo-

Quoties tartareus hoſtis Virginem aggrediebatur, ter illa digito pulſabat coronam ſuam; quę validius fronti impreſſa certam ei victoriam afferebat. At poſt Roſę interitum ſanctus vir ſuauiatus coronam, prodigioſum in ſe diuini amoris incendium repentè accendi, & odore ſuauiſſimo perfundi ſe, expertus eſt. Vt autem ſpinoſum Sanctę Catharinę Senenſis exemplar Roſa noſtra ſecuta eſt, ita cum flores deeſſent, quibus de more virgineum demortuę caput ornaretur, Catharinæ ſimulacrum ſuum illi diadema commodauit, in argumentum immortalis triumphi, quo excipi ab eadem Virgine, & à pulcherrimo comitatu deduci ad ſolium diuinitatis, manu præferens palmam, & à Deipara corona decorari, viſa eſt à nonnullis probatiſſimæ ſanctitatis. Sed redeamus ad pœnas, quibus Roſa triumphos

ſibi

ſibi adornauit. Eam ſtrati ſui voluit eſſe duritiem, quæ ſomnum abigeret, non inuitaret; imò idem lectulus, & equuleus eſſet. Vix obrepſerat matri ſopor, cum Virgo, remota culcitræ parte, cui incubuerat, in ſubſtratam tabulam deſcendebat. At capiti rude ſaxum ſupponere tamdiù perſtitit, quòadusque ab irata matre veniam extorſit ſuo ſibi arbitrio lectum contabulandi. Truncus hic fuit vndique impolitus, ac lapilli ſub vili ſtragulo diſpoſiti, vt ea inæqualitate læderent corpus, cui læues tabulæ in delicijs fore timebantur. Poſtea verò tria ligna tortuoſa, indolata, nodoſa tabulis impoſuit: ac tandem ligna omninò ſeptem certis interuallis diſtinxit; ac tercentum præacutis tegularum fragmentis intercapedines impleuit, quorum mucrones obuerterentur corpori: & in hoc prato

quieſcebat Roſa. Ponè ad lectuli caput amphoram appenderat felle plenam, quo ante quàm ad ſomnum ſeſe componeret, fauces recreabat in memoriam Sponſi felle potati. Ceruical primò fuit craſſioris panni volumen incommodum, crudus deinde later, mox lapis vndique ſcaber. At à matre iuſſa, puluinar adhibere, non illud lana, ſed ingenti vi ſegmentorum infarſit: Lanam ingeri mater præcepit: obtemperauit Roſa; ſed lanæ vim tantam ſtipauit, vt ligneum ceruical videretur: & ſub parte, à qua facies decumbentis excipienda erat, tortiles iuncos occuluit. Quindecim ipſos annos fugitiuum ſoporem ſuper horribile ſtratum, quod vltimo loco delineauimus, Roſa carpſit, ſenſu doloris tam effero, vt ad illius cogitatum, cæteroqui generoſiſſima, tremeret, æſtuaret: certa, noninde

ſe ſine omnium membrorum gelido ſtupore, ac veluti ex oſſifragio ſurrecturam. Exanimem aliquando confirmauit Chriſtus manifeſta, blandaque ſpecie, duriorem fuiſſe dicens Caluariæ lectulum, in quo pro illa cœperat mortis ſomnum. Tandem qui præerant Virginis animæ mitiùs illam ad ſoporem componi pro imperio adegerunt, abiectis ſaltē fragmētis regularum. Vltimis vitę annis plerunque in humili ſella collecto corpuſculo noctem tranſegit, ex nocturnis frigoribus tremens, ac rigens. Et hoc nouercale corporis odium illam edocuit, vt nec vnquam vigil puluino inſideret; ſed vel ſtans perageret labores ſuos, vel trāſuerſo palo pro ſellula vteretur. Sed nec morti vicinā deſtituit hic ardor duriſſimè cubādi: Equuleū ſuum fruſtra quæſiuit: in nudo pauimento deponi non im-

trauit; at ſaltem lectieæ tabulis occipite, humeriſque acclinis in duro ligno voluit qualitercumque commori Sponſo Crucifixo. Nec defuerunt, qui in morientis pallido vultu notarint ipſam Chriſti in cruce expirantis effigiem, quod aliàs in Sancta Catharina Senenſi animaduerſum fuit. Quantum verò vigilijs dabat, cui lectus ipſe ſoporem adimebat! Horas illa duas, neque ſemper integras, ſomno indulſit, reliquum tempus ita diſtribuens, vt ex diurno, nocturnoque duodecim quotidie horas orationi ſeponeret, alias impenderet fœmineis laboribus, quibus parentes alebat; cumque inediæ, cilicij, lectique carduetum, calidę potus, profunda meditatio diuinorum, vigilandi facilitatem ei comparaſſent; verſutus tamen hoſtis illam reuocare nitebatur ad ſomnum. At Roſa vel ceruicem

illi-

illidebat parieti : vel ſibi tundebat latera : vel prominentibus ex ligneæ crucis brachijs fortibus clauis manus applicabat, & pendulum corpuſculum librabat in aere : vel oblongo, quem in cellulæ pariete clauum fixerat, modicum capillitium, reſiduum in fronte ad obtegendam ſpineam coronam, implectebat arctiſſimè : & pendula, vix ſummis aliquando pedum digitis terræ inſiſtens, clauis in ſoporem pugnabat, de quo non ſatis adhibitis in lecto tribulis triumphauerat.

CAPVT VII.

ROSAE domeſtica ſolitudo, fuga publici, cellula perangusta.

A Prima infantia ſolitarios angulos domi quærebat, procul à ludis pueriligus, vt vni vacaret Deo. Creſcente verò cum annis ſtudio latendi, in horto ſub vmbroſis platanis flexili ramorum, palmitum, ac virgultorum circumductu, modicum incluſit ſpatium, in quo ad humile altariolum totas hærebat dies, adeo vt domi abiuerit in prouerbium: hortum adeas, ſi Roſam quæris. At grandior impetrauit à matre aliud intra ædes cubiculum, in quo ſeorſum ab omnibus pernoctaret. Moleſtiſſimum illi erat, in publico apparere, & nunc prece, nunc lachrymis

mis ambiebat matrem, vt optatiſſimam ſibi ſolitudinem indulgeret. Aliquando ad obeunda urbanarum ſalutationum officia euocata, iuxta domeſticum furnum tranſiens, à clibani orificio ſaxum ſtudioſè ſibi attraxit in pedem, vt eo vulnere claudicans, nec idoneis ad inſiſtendum pedibus, domi ſineretur. Eo præcipuè nomine frequentiam oderat, quòd ſuauis odor virtutum ſuarum commendauerat illam apud omnes, velut illuſtris fœminam ſanctitatis. Igitur aſpirante Numine indagauit viam, qua ſe ab impedimentis viriliter explicaret. Coronam precariam ex corallijs, quã habebat in paupere theſauro, curauit, Deiparæ Virginis collo circumdari, cui à Roſario nomen, & cultus eſt; vt hoc vinculo ſuauiter illaqueata Regina ſua, Roſæ Matrem pertraheret, quò filiæ erat

in votis. Poſt aliquot dies cum Roſa Deum intenta ſupplicatione propitiare non deſtitiſſet, viſa eſt corona à Virginis collo ſoluta pendere de manu paruuli Ieſu, attonito ad hæc æditur, qui profitebatur, à nullo mortalium in digitos Filioli fuiſſe translatam. At Roſa tacita interpres diuini conſilij exultabat intelligens, deſponſum ſibi à ſua Diua quod munus optabat: & Filium pro Matre fide iubentem, ſponſionis vinculum in ſe tranſtuliſſe: ideoque voti ſecura flagitauit à matre cellulam peranguſtam, in qua ſine permiſſu illius, qui ſuæ animæ præerat, nullius conſpectum admitteret, aut alloquium. Intra paucos dies perfectum ſtetit arctiſſimum in horto tuguriolum, quinque pedes porrectum in longum, quatuor in latum; vt vt anguſtum, ſibi tamen, dicebat Roſa, Sponſoque cæleſti ſufficiens. Hic poſt-

poſtquam ſeſe incluſit, cuidam probatę ſãctitatis fęminæ in cęleſti raptu viſa eſt ſub ſpecie lucidiſſimę ſtellæ, cuius radios opaca parietum anguſtia cohibere non poterat. Hic perpetuos hærebat dies, per varia pietatis exrcitia diſpenſans horas, ignara propemodum, in corpore ne degeret, an extra corpus. Cumque à nonnullis interrogaretur, cur non inde quotidie prodiret, vt Miſſæ ſacrificio adeſſet, candidiſſimè reſpondit, domeſticis curis diſtineri aliquando matrem, ſine qua domo prodire non poterat; ſibi tamen à *Diuino* Sponſo conſultum, vt in cella reſidens plures Sacerdotes perlitantes quotidie videret, audiretque. Compertum deinde eſt, diuinitus Virgini datum fuiſſe, vt ſpiritu, non ſecus ac ſi corpore præſens adfuiſſet, intereſſet omnibus ſacris, quotquot in vici-

nis templis offerebantur. Prodigioſum porrò fuit obſequium à culicibus exhibitum ſolitariæ Roſæ: Innumera illorum agmina ſoli humiditas, & arborum frequentia aut gignebat, aut pertrahebat in Virginis cellam, amicum ſuo generi vmbraculum: præcipuè vbi ſub meridiem radij ſolis ardentes, aut ſub veſperum ſerenæ noctis algores tenuiſſimis corpuſculis imminebant; nec tamen in tot culicum legionibus, quibus ſcatebant vndique parietes, perſonabat oſtium, feneſtra implebatur, vel vnicus fuit, qui Roſam vnquam attingeret; cum contra matrem, aliaſque religioſas fœminas ex permiſſo Roſam inuiſentes, hoſtiliter inuaderet exercitus moleſtiſſimus. Neque tantùm hoſpitæ ſuę parcebant, ſed ad illius imperium in omnia ſeſe flectebant obſequia culices ingenioſi. Vbi primùm Virgo

Virgo reſerabat cellulæ portam: Eia, dicebat, amici, laudes celebremus omnipotentis Dei; at illi concentu leniſſimo ſparſi in gyros, arguta miſcebant murmura, phalange tam ordinata, ac in ſe flexibus aptiſſimis redeunte, vt chorum credidiſſes, cui ratio dux præſideret. Cumque noctu repeterent hoſpitalem domum, rurſus orantem Roſam geſtiebat æmulari volatilis harmonia: & cum illa deinde ſub lege nocturni ſilentij conticeſcere. Accidit aliquando, vt Catharina de Sancta Maria Tertij Ordinis Sancti Dominici, in cremo domeſtica Roſam inuiſeret: hæc à culicibus ſauciata, vnum, quem ſanguine turgidum vidit, occidit. At Roſa miranti ſimilis, cur hoſpites, inquit, meos trucidas, nec tantillum animal tuo paſcis ſanguine, dum eius conditor ſuo nos toties recreauit? Sed in po-

ſterum tecum illi, vt mecum, pacem colent. Huic augurio fides ſtetit; namque illi, alijſque pepercit in poſterum culicum exercitus, adactus admirando Roſæ imperio. Franciſcã verò de Montoia Tertiariam itidem Sancti Dominici alumnam à tribus tantùm culicibus appeti in Sanctiſſimæ Trinitatis honorem blandè permiſit. Vltimo vitæ ſuæ triennio in Gundiſalui de la Maſſa Quæſtoris regij domo parem fermè ſolitudinem ſibi Virgo ſtatuit, iuſſa à parentibus obtemperare viro religioſiſſimo, qui ſuas ædes Roſæ hoſpitio ambiuerat conſecrari: hìc totas cum diebus noctes in domeſtico latebat Oratorio, vel in vltimo ædium cubiculo, identidem regreſſa ad hortenſem eremum, perpetuo ſtudio ſequuta ſolitudinem, cuius amore tantopere tenebatur Magiſtra ſua Catharina Senenſis.

CAPVT VIII.

ROSAE cum Chriſto mira deſponſatio, Pronuba Auguſtiſſima Imperatrice Angelorum.

DIdicerat quidem Roſa, Seraphicam Magiſtram ſuam Chriſto deſponſam; ſed vix audebat exoptare locum inter Sponſæ comites adoleſcentulas. Intereà tamen candorem Angelicum, & profundiſsimam dehiſcentis animi ſubmiſſionem adornabat, dotem ſcilicet, Sponſi diuini amores rapientem. Prodigijs ad myſterium præparata, & ad conſenſum erecta fuit modeſtiſſima Virgo; nam primò bicolor ille Papilio, de quo verba ſupra fecimus, aliquamdiu per ſiniſtrum Virginis latus cum oberraſſet, conſtitit è

regione cordis, ibique depictam reliquit imaginem cordis in veſte Roſæ pulcherrimè delineatam, perinde ac ſi: Prebe mihi cor tuũ, Sponſus Diuinus clamaret, & Roſam inſigniret eodem emblemate permutati cum illa cordis, vt olim cum Catharina. Nocte quadam ſpecioſus forma præ filijs hominum videndum ſe Roſæ præbuit, & candidiſſimum illius amorem ſequærere profeſſus, innumeras Virgines ſplendido amictu nobiles oſtendit, quæ cædendis marmoribus diſtinebantur, ad illarum conſortium Roſam inuitans, inter ſponſas ſuas, arduis virtutis operibus inſudantes, adnumerandam. At Roſa veſte gemmis, auroque diſtincta ſe repentè inclaruiſſe vidit, & ad cœleſtem ſortem elatam. Sed feſtinat hiſtoria ad manifeſtum munus, quo Chriſtus vigilem Roſam ad connubialem tha-

la-

lamum inuitauit. Dies aderat conſecrata triumpho diuini Regis Hieroſolymam ingreſſi: cumque palmæ diſtribuerentur in Templo, ſola Roſa prætèrita fuit ab Aedituo properante: ſiue id caſu contigerit, ſiue Numinis conſilio ſingulari; vt Virgo nouitate confuſa timeret, ne obliquo forſitan animi motui inſcia ſuccubuiſſet. Ad Deiparæ ſacellum, cuius præcipũa tenebatur religione, confugit, & genibus innixa per vndantes lachrymas ſaucium cor ſuum effudit. Cum ecce Virginem videt ſibi ſereno, mitique vultu blandientem, mox in Filium conuerſam, & inde veluti fauſto oraculo excepto in ſe rurſus intentam. Roſa ignoto perculſa gaudio Puerum intuetur, qui pariter illi ſuauiſſimè arridebat, & poſtquam aliquamdiu miro ſenſu voluptatis ſuam Sponſam perfudit, in hæc

aper-

apertè verba prorupit. Roſa cordis mei, tu mihi Sponſa eſto. At illa mirum in modum exultans, ac in ſuum nihilum dehiſcens, ancillam ſe dixit, paratam ſui Regis ad nutus. Et Virgo Mater: vide, inquit, ò Roſa, eximium fauorem, quo te Filius meus dignatus eſt. Exinde quibus gratiæ theſauris ſuam Sponſam ditauit Amor diuinus! Illa quidem ſapienti viro, qui eius ſpiritus explorandi partes ſuſceperat, preſſius interrogata, dixit, verba ſibi deeſſe, quibus munera liberaliſſimi Numinis in ſe immeritam collata explicaret. Vt autem perpetuò ſibi verſaretur ante oculos tantæ gratiæ monumentum, anulum popoſcit à germano fratre ſuo, qui myſterij omninò inſcius, perinde tamen ac ſi nuptijs interfuiſſet, eadem verba: Roſa cordis mei, tu mihi ſponſa eſto: anuli conuexo

iuſſit

iuſſit inſcribi. Hoc Roſa ſui amoris pignus vt in arca, in qua ſeruatur diuinum Corpus, feria quinta ſanctioris hebdomadæ, includeretur, ab Æditµo impetrauit. At Paſchatis die ſponte, ac ſecretò rediuit ad Roſam, non ſine nouo prodigio; namque prope illam innixa mater, & ad omnia intentiſſima, nihil animaduertit. Poſt Virginis obitum vir ſanctitatis fama conſpicuus manu tenens anulum Roſæ, in mortalium omnium rerum exilium raptus, & miro voluptatis diuinæ ſenſu colliqueſcens, Roſam vidit in excelſo gloriȩ faſtigio inter præcipuos Cȩli ciues prope ſolium diuinitatis: ac diù loco moueri, & protendere rigentem manum non potuit. Quod ſi hæc in aliena manu prodigia peperit nuptialis anulus Roſæ, quid ipſas nuptias in anima Sponſȩ præſtitiſse putas?

CAPVT IX.

ROSAE perpetuum orandi Numinis ſtudium.

STudio precandi, meditandique mirificè Roſa floruit. Adhuc infantem Diuinus Spiritus orare docuerat, eoque igne ſuccenderat, quem nec ipſa nocturna ſomnia conſopirent. Audita ergo per noctem ſæpiſsimè eſt numeratò reddere preces, quibus per diē inuigilauerat. Creſcente verò cum ætate religione, duodecimo anno iam Vnitiua, quam dicunt, Orationis via Deo adhærebat. Porrò duplex illi erat alloquendi Numinis ratio: tùm enim ſoluto curis omnibus animo quietiſſimè ſe colligebat ad loquendum cum Deo: tùm inter manuum labores, & extima opificia, mentem nihilo-

ſominus affigebat Diuinitati Priori; vt ſupra innuimus, duodecim quouis naturali die horas ſepoſuerat; poſterior illi perpetuus erat, niſi quando per horã horribilibus, vt mox dicemus, imaginibus torquebatur; adeò vt ſiue dormiret Roſa, ſiue vigilaret, dum neret, texeret, ſericos acu pingeret flores, alios alloqueretur, comederet, legeret, in horto, in area, vbique locorum, ac gentium, perpetuò obuerſaretur animæ oculis illius amor Deus. Quodque omnem admirationem ſupergreditur, diuina hęc præſentia ita Roſæ internas facultates occupabat, vt illam ab extimis ſenſibus non adeo detorqueret. Quocircà reſpondebat appoſitè ad omnia, proſequebatur inſtitutum opus: ac domi ſatagens circa frequens miniſterium in remoto cordis thalamo cum Sponſo delectabatur. At in-

inter orandum omnino torpebant illius ſenſus ad mortalium rerum imagines. Hinc in Templo defixis in aram oculis, nec prætereuntes videbat; imò nec ſi aliquid in pupillas incurreret, attrahebat nictu ſupercilia; ſed veluti rupes immobilis, quo loco, ſituque ad orandum ſe compoſuerat, eodem poſt horas, poſt diem integram, poſt duas ſolidas cum die noctes hærebat. Vltimis verò vitæ annis à mane *feriæ* quintæ ad Sabbatum vſque, nonnunquam & ad Dominicam diem in domeſtico Oratorio perſeuerabat, omnino impos de pauimento ſurgere. Tres præcipuè in ſingulos dies horas diuina beneficia recolebat: aſſueuerat etiam altiſſimo generi orandi, quo Dei attributa centum quinquaginta mente peruoluens, ſingulis proprium latriæ cultum exhibebat: & hanc precationis formam ter-

terrori eſſe Dœmonibus affirmabat, cui dum inſiſteret, tota ipſa mouebatur ſyſtole, quam dicunt, cordis, atque diaſtole. Familiares ſermones, quibus alios allo-quebatur, plerunque ſagittæ erant, quibus ferebatur in Deum: veluti hortum commendatura: Venuſtus eſt, dicebat, ac pulcher: Deus illi flores adaugeat. Illam omnia inuitabant ad Deum: & aliquando ægram, & viles cibos, quibus ſe reficeret, adornantem, canens auicula in extaſim abripuit, mortalium omnium oblitam, ad veſperam vſque ab hora ante meridiem tertia diuino amore vehementius æſtuantem. Quid quod plantas ipſas, mutoſque ſtipites ad laudem, & adorationem Deo exhibendam Roſa mirabiliter inclinabat! Rem affero inauditam. Summo mane cum ad cellam ſuam reditura pandebat horti

ia-

ianuam, eminus conſpectas arbores, virgulta, herbas, inuitabat, vt ſecum benediceret authori ſuo: & ecce moueri ſubitò ramos, collidi frondibus frondes, plaudere foliorum ſuſurros, flores ipſos, ac frutices animari in muſici murmuris harmoniam: altiſſimas arbores ſummo cacumine verrere ſolum profundæ adorationis ritu ſolenni. Neque hoc Roſæ prodigium peregrinum, ac rarum, ſed frequentia diuturna conſpicuum. Volucres etiam allexit in alternam adorandi Numinis ſocietatem. Anno, qui Roſæ vltimus fuit, per quadraginta ſolennis ieiunij dies ſole occiduo aduolabat prope illius cubiculum auis mirè vocalis, quam Virgo cantu prouocabat ad laudes diuinas emodulandas. Illicò auicula inchoabat argutam harmoniam, & ſenſim vocalior aſſurgens, tum Virgini ce-

cedebat vicem, quæ voce tinnula, ſuauiſſimaque, & ingenio prodigiosè fęcundo hymnos inſtitutos proſequebatur, perque integrum labentis horæ ſpatium alternabant cantum ea lege, vt concinente Roſa, volucris attentiſſima nec pipiret: vixque dato ſigno ſextæ poſt meridiem horæ perfuncta officio, auolabat, poſtridie reditura. Alios porrò ad ſtudium orationis accendere omni conatu ſategit, præcipuè domeſticos: & pios libros, quotquot de hoc argumento verba faciunt, & legebat ipſa auidiſſimè, & legendos alijs mira eloquentia perſuadebat. Religioſos verò viros, qui ſacras confeſſiones excipiebant, ac Dei Verbi præcones obteſtabatur enixè, vt ad orationem, qua Deum mente alloquimur, omni ſuadela, & arte mortales inducerent: vt vſum piarum meditationum in popu-

pu-

pulum inueherent: vt ad frequentandas Dei laudes, præcipuè Roſarium magnæ Virginis percurrendum, omnes inflammarent: & mirum quantum hoc exemplū, & ardens hortatio Roſæ diuinum cultum amplificarit.

CAPVT X.

ROSA funeſtis viſis exercetur, ac horrendas alterius vitæ pœnas deguſtat. Doctorum examen ſubit, & ab illis mirum in modum probatur.

CVm ad altiſſimum gradum perpetui colloquij cum Deo Roſa aſcendiſſet, atrocia tedebrarum interualla pati cœpit in nies, quæ ſolidis plerunque horis eò miſeram deprimebant, vt ſæpe neſciuerit, in tartarone eſſet, an in diro carcere ignis purgantis; adeo

nulla ſuauiſſimi Numinis recordatio, nullum ſolatij veſtigium aderat menti. Accedebat pœnarum in cumulum memoria nebuloſa præteriti amoris, quo Deo adhæſerat aliquando; ſed nunc eundem neque cognoſci, neque porrò diligi à ſe poſſe arbitrabatur, imò veluti peregrinum, alienum, vixque famà notum eminus, & raptim ſuſpiciebat: videbatur muro adamantino obſtructum effugium, vt nuſquam pateret huius labyrinthi exitus; quare vix erat, quo ab æterna pœna damni ſuam infælicitatem Virgo ſecerneret. Tam graue tædium vitæ eamdem inuadebat, vt triſte ſolatium venaretur à ſpe proximi interitus, ſed tunc animæ immortalitas importunè occurrebat, quæ illam æterno terrore miſerè lancinabat. Per ipſos quindecim continuos annos quo-

tidie ſemel in hanc caliginem demergebatur integrà vt minimum horà : iterum tabeſcebat in malis: inſurgebat ſibimet diſplicentis animi tædium : & Roſa tota iam ſpinea ſemetipſam ſauciabat. Demum ea fuit horribilium figurarum acerbitas, vt Virgo tametſi ad quiduis ferendum impauida, vnicum hunc amariſſimum calicem à ſe trãsferri enixè petiuerit; nam durius illi erat ab amore Domini diuelli, quàm interire; cum enim, quod corpori eſt anima, hoc ſit amanti animæ Deus, deerat illi quotidie, abeunte Deo, vita nobilior. Nihil interim de rerum cæleſtium contemplatione remiſit. Vix tandem reperti Theologi, qui de hoc prodigioſo mentis angore quidpiam certi præſumerent definire. Fuere, qui deliria, aut inſomnia, qui lemurum ſpectra, vel dœmonum

præſtigias, qui fumantis atræ bilis paroxyſmos interpretarentur. At illa omnia modeſtiſſimè deuorabat; acquieſcens in alto prouidentiæ Diuinæ conſilio, & incuſans inopiam ingenioli ſui, quod implexos animi motus explicare non poſſet. Nitebatur ſubinde ſimilitudinibus adumbrare dolores ſuos, qui occupatum animum amariſſima cogitatione torquebant; at ſi ignis noſtri cruciatui conferrentur, ridendam eſſe comparationem, dicebat. Se longè à Deo ſitam in regione diſſimilitudinis: obrutam puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate, de qua loquitur Dauid: Anathema ſibi videri à Chriſto, veluti Paulus optabat: eum demum ab horridis illis imaginibus ſibi dolorem inferri, qui millies vitam, animamque ſibi rapuiſſet, niſi prodigiosè à Deo conſeruata fuiſſet. Credi-

ditur Sancta Catharina Senenſis aliquando idem perpeſſa. De Beato certè Henrico Suſone id compertum tradit hiſtoria. Sæpe illi erat ante oculos Chriſtus iudex vultu aſper, & horrendo tonitru intonans illud: diſcendite maledicti. At compulſa aliquando fateri num poſt tenebroſam noctem Sponſus illuſtraret animum ſuum, ingenuè faſſa eſt, illico rurſus emergere rerum cæleſtium voluntates: totam ſimul animam colluceſcere, & inflammari, & in ſinum diuinitatis iterum volare: totam ſe transformari in Dilectum ſuum: immobiliter in Deo radicatam ſibi videri, & illius gratia ſolidatam; adeo vt certò ſciret, quod nihil vnquam ſe à Chriſti charitate ſepararet. Quamuis autem arcanum gratiæ lumen certitudinem illi indidiſſet, rectam ſemitam eſſe,

per

per quam ibat: tamen modeſtiſſima Virgo non eſt auſa recuſare ſerium, perque interualla repetitum examen, quo præter illos, qui ſacris illi erant à confeſſionibus, intimas eius animæ latebras perueſtigarunt alij ſapientia, & religione ſingulares, tùm è ſacra Sancti Dominici familia, tùm è Societate Ieſu, tùm Doctor Ioannes de Caſtillo ſanctitate nobilis Vir ſæcularis. Illi veritatem omnibus veſtigijs indagantes, poſt diuturnam, & ſæpius iteratam quæſtionem, hæc præcipuè compererunt. A prima pueritia Roſam cœleſtes ſtimulos, & tranquillum orandi ſpiritum concepiſſe; adeo vt nihil illi dulcius eſſet, quàm loqui cum Deo, ac Diuinis inhiare. Ad duodecimum vſque annum ætatis vario illam inter orandum tenore, ſubinde cum imbecillitate corpuſculi, cum

ſomno, & mentis euagationibus luctatam fuiſſe: plerunque tamen animo libero, & quieto perrexiſſe in Deum, & ab illo tempore expertam, ita ſe diuinæ pulchritudini affigi, non modo vt ad nullius rei amorem, velut ad ſcopulum adhæſerit vnquam, ſed neque ſi ſponte conaretur, aliò mentem detorquere poſſet, neque intimarum imaginum intercurſu, nec occupationibus ſenſuum externorum diuelli à complexu dulciſſimi Numinis: radiare in animæ ſuæ penetralibus præſentiam propitiæ Diuinitatis, & hac deprehenſa, nulla ſe poſſe alia re oblectari. Interrogata, num quos de myſtica Theoria legiſſet libros, negauit inops Virgo; imò ne nomen quidem, ſi quod proprium eſſet huius, quam dicunt, intuitiuæ orationis, ſibi innotuiſſe. Quæſitum ab illa eſt, quanto ſudore

dore pugnauerit in prauas animi inclinationes; at illa, vix ſe meminiſſe talium certaminum, reſpondit, & ab infantia propenſione quadam innata complexam eſſe virtutem. Si quis autem improuiſus motus nixus fuiſſet aſſurgere, repente ex apprehenſione diuinæ præſentiæ citra conflictum euanuiſſe. Num quid ſolatij caperet ex rebus creatis, quando animum contemplandi labore feſſum nonnihil remitteret, interrogata, negauit, ſe poſſe rebus perituris exhilarari: ac ſi ad momentum conſpectum perderet amantis Dei, id ſibi videri atrocius quauis gehenna. Horrendas porro imagines, pauoreſque, quibus illam diximus agitatam, ſtatuerunt quæſitores, fuiſſe experimenta pœnarum, quibus in diro carcere ignis purgantis torquentur animæ. Quando verò

nulla ſpes euadendi illi affulgebat, quodam æternitatis fumo, & horroris inferni caligine obtenebratam fuiſſe; ne virguncula tam prodigioſis ditata muneribus aliquando ſuperbiret: vtque illius amor hoc igne purgatus vehementiùs inclareſceret. At adacta pro imperio aperire, qualiter ſibi poſt illas infernas tenebras eſſet, ſuffuſa rubore, quem metus, ac pudor accenderat, dixit demiſſa, & interciſa voce: Plerumque poſt illas tenebras oſtendi ſibi humanitatem Chriſti, nunc virili, nunc infantili facie: ſæpius & Virginem Matrem, & hanc diutius obtutui ſuo indulgeri: hinc robuſtum gaudium ſuper omne gaudium, hinc experimentum cognationis diuinæ, hinc vitam, & alacritatem omnium affectuum oriri: hinc accenſum pietatis ignem nullis fluxarum blandimen-

tis rerum extingui poſſe. Denique poſt omnia ſagaciſsimè explorata; hæc omnium quæſitorum ſententia fuit: Tutiſſimam eſſe viam, qua Virgo ambulabat: nullam hìc ſubeſſe vaferrimi Dœmonis impoſturam. Aliqui Theologi præſtantiſſimi, auditis, quæ de Auguſtiſſimo Trinitatis Myſterio, de hypoſtatica Verbi Diuini vnione, de libro vitæ, ac prædeſtinationis, de natura Gratiæ, alijſque fidei ſecretis, arcana promebat Roſa, neque par acumen illius fœminæ ingenio, neque vllam mentem liberalius à Patre luminum illuſtratam ſe cognouiſſe profeſſi ſunt, & manifeſtè patuiſſe altiorem ſpiritum, qui in Virgne loquebatur. Præcipuè verò cępit omnes admiratio, quod ab infantia ad gradum, quem dicunt, vnitiuum aſcendiſſet, abſque eo, quod alium, quem nuncu-

çant purgatiuum, vix attigiſſet: quodque in horrendo illo tenebrarum tormento, & miſeris fluctuãtis animi tempeſtatibus, quaſi certauerit cum Deo, triſtiusne ille affligeret: an illa vellet affligi; adeoque non ſolùm ferendo fuerit, ſed & quotidie triumphauerit. Sanè apud omnes quotquot Limæ tunc aderant, & aderant multi conſummatæ virtutis fama celebres, inualuerat conſtantiſſima opinio, Roſam ſpiritu Dei agere, & agi, & ſapientia cœlitus infuſa gubernari. Quædam ſanctitatis nomine celebris fœmina ſicubi cum ea concurriſſet, flexis humi genibus repugnantem excipiebat, & eodem corporis habitu ad eam literas dabat; at vbi Roſa veſtigium fixerat, geſtiebat, os, & oculos applicare.

CAPVT XI.

ROSA cum Chriſto, Deipara, & Sancta Catharina Senenſi familiariter, iucundè, aſſiduè ſermocinatur: domeſtica Tutelaris Angeli conſuetudine fruitur: variè luctatur cum Dæmone, ſemper victrix.

NOn ſolùm poſt internas animi nubes diuini ſolis manifeſtus vultus Roſam exhilarabat, ſed aliàs quam ſæpiſsimè videndum ſe præbebat amantiſſimæ Virgini. Dum ſacros *Roſa* libros percurreret, paruus Amor vix digiti ſtatura procerior obambulabat paginas paſſu leuiſſimo: & interim ſereno, ſuauique obtutu Sponſæ ſuæ blandiebatur: dum telas conſueret, laborantis puluillo quietiſſimè inſidebat: arridebat

ridenti, breues protendebat vlnas, velut offerens amplexum; omnique geſtu, ac motu teſtabatur amorem ſuum. Has verò delicias frequentes *Roſæ* obtigiſſe, imò fere quotidie, argumento eſt, quod ſi ille tardabat, Sponſa querulis vocibus lamentabatur: vtque amor Poeſim docet, ſuas querelas familiari metro illigabat. Ex gutturis dolore aliquando laborantem Sponſus inuitauit ad ludum, & victrix Roſa ſuos mitigari dolores popoſcit, & impetrauit. Diuinus verò colluſor iacturam non ferens ludum inſtaurauit, & cum illi proſperè alea ceſſiſſet, in victoriæ præmium quæſiuit, augeri tolerantiam Roſæ; ideoque primos illius dolores geminauit. Hoc dum blandè, modeſtèque narrat matri, ne illa ob ſuam ægrimoniam contabeſcat, viſa eſt aliquandiù

vultu

vultu Angelico radiare. Aliàs cum in hortenſi cella nocte concubia viribus deſtituta fomento indigeret, ſui lateris ambroſiam delibandam cordi Virginis Chriſtus obtulit, vti quondam Catharinæ Senenſi, cuius proinde Virginis non alumna ſolùm fuit, ſed etiam Collactanea. In illuſtris fœminæ domo poſt ſancta colloquia de more ſeceſſit ad orandum, & ſeptennis puella iuxta Roſam vidit puerum Ieſum multicolori amictu indutum, & radijs coruſcantem. At in alijs ædibus Iſabellæ Mexiæ viſus eſt diuinus Infans conſertis cum illa manibus porticum obambulans miſcere ſecreta colloquia: hærere in Sponſæ vultu, tanquam rerum omnium oblitus: & quacumque fixiſſet pedem, improuiſo lumine fulgebat pauimentum. Quidquod mutui amoris adeo ſollicitus erat Sponſus

ſus Diuinus, vt ne florem quidem in conſortium venire pateretur. Inuenit aliquando Roſa eradicatos flores, quos in horto ſtudioſius alebat, & ob id dolenti Chriſtus occurrit, ac dixit: An non ego flos campi melior quouis cęleſti viridario? Flos es, ac flores amas? Mihi tuos amores indulge. Ego illos eradicaui, ac proieci. An non hæc fidem faciunt viſioni feminę cuiuſdam religioſiſſimæ, cui profeſſus eſt Chriſtus, à ſe Roſam geſtari in penetralibus cordis, ſeque viciſsim in eius virgineo pectore tranquilliſsimè habitare. At Cęli Regina quàm frequenti alloquio, aſpectuque Roſam dignaretur, vel ex hoc deprehendi poteſt, vt paucis multa complectar, quod cubiculariæ officium illi exhiberet, mane Virginem à ſomno excitando. Illam à multo tempore deſtituerat neceſ-

fa-

ſarius ſomnus, cui conciliando moderatores animæ præcepere veſpertinum lactucæ, ac ſoporiferorum ſeminum vſum; ſed cum vix hęc inducerent quietem, dum inſtabat hora ſurgendi, cruciabatur Roſa, quod ad præſcriptam horam euigilare non poſſet. Ergo Deiparam ſtellam matutinam vocauit in vota, quæ cum immineret horá ſurgendi, aderat conſpicua, & miris diſtincta luminibus voce nectarea dormientem compellabat his vocibus: Surge ad orationem, filia, ſurge nam inſtat hora. Cum aliquando Roſa in lectulo conſediſſet, ſed prægrauante ſomni pondere in ceruical eſſet relapſa, rediuit Auguſtiſſima Excitatrix, niueaque manu pulſauit dormientis latus: Surge, dicens, filiola, ne pigriteris. At illa vice *Roſa* abeuntem vidit à tergo *Deiparam* ſuſpenſis veſtigijs, cuius aliàs

ma-

materno vultu ſolita erat impleri, illam cominus intuita, vti faſſa eſt, deque facie ad faciem. Ex quo ſemel à Chriſto data illi fuit Magiſtra Catharina Seneaſis, mutua harum Virginum colloquia, tam amica, ac crebra fuerunt, vt, veluti in Moyſi vultum poſt diuinum conſortium, ſic ex vultu Catharinæ in Roſæ faciem lumina tranſiuerint, quæ hanc illi per oris lineamenta propemodum aſſimilarint. Hinc apud omnes Roſa altera Catharina Senenſis dicebatur, præcipuè ab obitu, cum illius facies in feretro videnda omnibus patuit. Cum Tutelari Angelo domeſtica illi neceſſitudo interceſſit: illum legabat ad Sponſum, ſi forte hic hora conſueta non adfuiſſet. Nocte quadam in eremo ſua ſenſit vires ex improuiſo languere; ideo rediuit ad matrem, quæ inſtantis deliquij ſigna notans in

filię

filiæ vultu, iuſſit ancillæ, adire ſubitò vicinum propolam, & emere libum Indicum, quod Chocolatam vocant. At Roſa rogauit matrem, vt ſumptui parceret, affirmans, ſibi potionem illam non defuturam. Subirata mater ancillam vrgebat ad opus. Sed Virgo, mox, inquit, aderit è Quæſtoris domo, qui calentem deferret Indorum ambroſiam. Et quis hoc noctis Quæſtorem admonuit de imminenti deliquio tuo? addebat mater. Cum ecce Quæſtoris ſeruus vas affert argenteum calenti chocolata plenum. Attonita parens obedientiæ vinculo filiam adegit, ediceret, vnde compererit, affore ſibi remedium. At illa ſubridens, ſæpe me, inquit, huiuſmodi dignatur officiis Angelus Tutelaris: illum miſi, qui admoneret Quæſtoris vxorem de medela, qua indigebam. Solebat

ma-

mater ante mediam noctis horam aperire oſtium horti, vt inde filia ſe domum reciperet. At quondam oblita cum eſſet, Roſa per feneſtram cellulæ ſuæ vidit vmbram candidam motu decoro agilem, aſpectuque non iniucundam, quæ Virginem, vt ſe domum verſus ſequeretur, inuitabat. Agnouit illa ſub vmbra latentem Angelum ſuæ cuſtodiæ deſtinatum, cumque illo ſe dedit in viam. Vt ad horti ianuam peruenere, hæc ad vmbræ tactum ſponte patuit. Sed & aliorum Tutelares Angelos ſibi ad nutum habuit obſequentes. Exemplo ſit vir quidam è religioſa familia, qui peregrè profecturus Roſæ preces flagitauit pro itineris periculis diuertendis. At cum diu iter tutiſſimum habuiſſet, in Truxilli conuallibus grauia, quæque perpeſſus eſt; ac deinde Limam regreſſus cum Roſa con-

que-

queri cępit, quod ſe deſtituiſſet: Virgo id accidiſſe dixit, quia non ille tunc fuerat Peregrinus, qui eſſe ſolebat, & hominem admonuit de arcanis ei ſolummodo notis, quæ non niſi Angelo internuncio *Roſę* potuerant innotuiſſe. At quantum illam Sanctiſſimi Angeli amabant, tantumdem oderant furiæ tartareæ, quæ aliquando palam cum generoſa puella certarunt. Ingentis moloſſi forma ſemel in horti cella per tenebras aggreſſus eſt *Roſam* malignus Tenebrio: pertentauit irrito morſu virgineum corpuſculum, quamque diſcerpere non poterat, diu raptauit per ſolum; quouſq; *Roſa* his vocibus: Ne tradas beſtijs animas confitentes tibi, hoſtem egit in fugam. Fuit, cum ex inſidijs adrepens Cacodæmon improuiſum ei colaphum incuſſit: cum ſaxum in eam librauit eo con-

connifu, vt euntem afflixerit: Cum in ſecreta ædium parte orans Roſa vidit in prægrandi ſporta teterrimam belluam licentius tumultuari, ac, dedignata qualicumque ſolatio lucis vti, candelam extinxit, & hoſtem in arenam prouocauit. At ille gigantea mole proſiliens per humeros corripuit Virginem, ſtrinxit, contorſit, quaſi laceraturus obluctantem: & omnia quidem puellæ oſſa commolita videbantur, neruique diſtracti; at infractus animus riſit furentem Cyclopis inſaniam. Animaduerſum eſt, frequentes hos Virgini fuiſſe agones, nec vnquam formidinis ab illa ſenſum expreſſiſse, quando feroci vultu animorum prædo irruebat. Sed aliquando cum in horto ſpecie formoſiſſima, ac pene mutatus in Angelum lucis illi adſtitiſſet, & procum ageret, à nobili fuga victoriam

ctoriam quæſiuit illico Roſa, & in propinqua porticu ferreà catenà correptà nudos ſibi humeros flagris acerbiſsimis cruentauit, interque ſanguinis, & lachrymarum riuos de Sponſo conqueri cœpit, quòd ſe tunc deſtituiſſet. At ille manifeſta luce conſpicuus *Roſæ* vultum exhilarauit, ac dixit: Ni tecum ego fuiſſem, tu ne victoriam reportaſſes? Germana planè ſunt hæc ijs, quæ Sanctæ Catharinæ Senenſi in certamine ſimili contigerunt, cui Virgini collata munera Sponſus in *Roſam* quoque congeſsit: velut etiam mirabile donum internoſcendi ſynceras viſiones ab illuſionibus Sathanæ, quo floruit à pueritia: ac tunc eruditè recenſuit regulas diſtinguendorum ſpirituum ab effectibus, quos in anima pariunt: Has olim Chriſtus Catharinam docuit, hæc *Roſam*, quæ ſuam

adeo

adeo Magiſtram expreſſit, vt ſi ad Indos accidiſſet fama erroris Pythagoræi de tranſmigratione ſpirituum, quamplurimi crediſſent, Catharinæ animum in Roſæ corpus ingreſſum.

CAPVT XII.

ROSAE vexationibus, morbis, ærumnis preſſæ prodigioſa tolerantia.

ROſis connaſcuntur ſpinæ. Nonum ætatis menſem attigerat, cum lactanti matri aruerunt vbera, reque anguſta domi prohibente conductam nutricem, liquidiori pulte ſupplebatur lactis inopia, diducto paruulæ ore non ſine cruciatu, ſed ſine lachrymis; quin imò Roſa ſui pollicis inutili ſuctu tacita fraudabat famem. Vix pedibus ingredi coepit, cum ob mulicbrem Auiæ, Matriſque de

Iſa-

Iſabellæ, *Roſæque* nomine controuerſiam, vtriuſque vexationibus ſe vidit implicitam, excepta virgis ab auia, ſi ad *Roſæ* nomen, à matre, ſi ad Iſabellæ, reſpondiſſet. Vt ſuauis erat indoles filiolę, ſic aſperum ingenium matris, quæ *Roſam* ob eximiam modeſtiam, perpetuas preces, ac ſæculi fugam, non conuitijs ſolùm, alapis, pugnis, & calcibus; ſed & nodoſo baculo ex malo cydonio delumbabat, præſertim poſt grande crimẽ pręciſi capillitij. *Nec* mitiores in eã domeſtici ob continuũ commercium diuinorum, & ferè nullum alimentum, quo patebat, humanis viribus eam viuere non poſſe, vocabant *Roſam* in ſuſpicionem fictæ ſanctitatis, eique minabantur, breui rapiendam ad ſacrorum Quæſitorum tribunal. Exultabat interim *Roſa* videns, per ipſas *Catharinæ* vias ire ſe ad

Sponſi

Spōſi cōplexū:& ab illuſtri fœmina interrogata, cur à Seraphica Magiſtra ſua non quæreret ab his ęrumnis effugium; namque apud omnes in comperto erat, Roſam, quæcumque vellet, à Catharina impetraturam: pluris ſe facere, dixit, ſuæ matris ſtigmata, quàm delicata ſolatia; eò quod puderet Crucifixi ſponſam, vel per momentum cruce viduari. Et hæc quidem prægrandis nunquam, aut rarò illi deerat; namque vacantem ab externa grauior occupabat interna, ceſſantique foris inſectationi agminatim corporis ægritudines ſuccedebant. Ex dira neruorum attractione triennium lecto decubuit cruciatu immenſo, gemitu nullo. Mirum quot ex diuerſis, oppoſitiſque cauſis in Virginem morbi irruerent! terni, ſimul, & quaterni, nullo ſuppoſito in exſucco, aridoque corpuſculo

ſculo ardoris pabulo. At non ab intemperie humorum, ſed à beneuola Sponſi manu, vt ipſa probè ſentiebat, hiſce agonalibus bonis prouenientibus. Sanè confeſſa eſt aliquando, putare ſe, nullum alicuius partis, aut membri ſupereſſe cruciatum, quem ipſa experta non fuerit. At ne primus quidem impatientię motus vnquam obrepſit, qui affixam diuino beneplacito vel latum vnguem detorqueret. Cum angina, cum aſthmate, cum iſchiade, cum pleuritide certandum illi ſæpiſſimè fuit. Stomachi, pericardij, inteſtinorum dolores frequentes conuulſiones inuehebant: febres, eaſque contumaces aſſuetudo verterat in iocum; non item articulares manuum, pedumque fidiculas, podagram, chiragram, arthritidem, domeſticam præcipuè familiam epulonum, quæ impranſam, &

incænatam Roſam frequentiſſimè inſederunt. Illa inter extremos dolorum laniatus, benè ſibi eſſe perpetuò dicebat, & Sponſum tantũmodò alloquebatur his vocibus: Domine, auge, auge dolorem, dummodò augeas & amorem. Quàm verò ſuæ Roſæ precibus obſequeretur Sponſus Diuinus, oſtendit mirabili, celeberrimaq; viſione, qua ſupra geminos arcus lucis immenſæ Chriſtum librantem aurea lance hominum tolerantiam, ſuaque munera illis collata in præmium, aſpexit: eũdemque ſuum regem audiuit elata voce commendantem pœnas conſtanter ab hominibus deuoratas:& affirmantem,non alia, quàm Crucis ſcala ad Cœlum eniti homines poſſe. Tunc validiſſimus impetus Roſam inuaſit proſiliendi in forum, & ærumnarum pretium celebrandi, diuinęque gratiæ, cu-

ius

ius mirabilem pulchritudinem, & vim, qua conſtituit animas deiformes, apertè viderat. Hoc præparauit Roſam ad vltimos paralyſis dolores, qui præmaturam ei mortem intulerunt.

CAPVT XIII.

ROSAE ardentiſſimus erga Sponſum amor, varijs indicijs manifeſtus: Impetratum ab illa miraculum ſudantis imaginis, vt Christum omnibus amandum perſuadeat.

QVanta in huius Virginis corde flagraret Aethna diuini amoris, palam aliquando fecerunt ſplendores, & flammæ ab orantis vultu ſcintillantes. Viſa non raro eſt euibrare per os, oculoſque lucidiſſimum ignem, præcipuè dum funderet preces. Eiuſdem ardoris indices erant ignita

ſuſpiria, quibus perpetuò diuinũ cordis æſtum ventilabat. Ardentes perpetuò precatiunculas iaculabatur in cælum, quas operæ pretium eſſet hìc apponere; namq; plurimis vſui fuere nõ ſine maximo diuini amoris incremẽto. Omnia Roſæ colloquia, ſalutationes, reſponſa amoris diuini mentione condiebantur. Vnicum illi ſolatiũ erat, de amore diuino aut audire, aut loqui: omne aliud argumentum comi dexteritate hùc inflectere. Tunc Virgini aliàs taciturnæ præſtò erat facundia mirabilis: fulgurabant oculi, & ex cordis abundantia loqui linguam manifeſtum erat. At cũ in priuato Oratorio ſoluebatur in preces, gratiſſimum erat audire inuitantem ſingulos ordines creatarum rerumad amorem diuini Conditoris. Duabus, ac tribus horis eidem inſiſtebat, & clam audiebatur à multis,

qui viderunt arripientem non rarò pendulam è pariete citharam, tactuque chordarum temperantem impetum vocis, & excepta ſunt hæc verba ab illa numeris illigata.

En inter Flores pulchreſcis, & inter Oliuas,
Ieſule, nec molli ſpernis adeſſe Roſa.

namque matre Oliua, & patre de Floribus nata erat. Vehementiſſimi amoris comes, ac teſtis zelus Virginem adurebat; ideoque otioſos in templo fabulantes admonebat officij: Non erant domi, qui coram illa quid ineptum proferrent, veriti fulmina Virginis diuinas iniurias non tolerantis. A prima pueritia ſi fortè audiuiſſet ſorores amatorium quid concinentes, vberrimo fletu teſtabatur

dolorem cordis exulcerati. Lachrimas, quia vnicè ad ęrarium Dei pertinere didicerat, namque illis emitur Cœlum, nolebat aliò à quoquã profundi; ideoq; cum fortè vidiſſet matrem plorantem: Quid, inquit, prodigis gazam Numinis theſauro inferendam? Quotieſcũque verò ſuum Deum ab alijs coli animaduerteret, triumphabat immenſo gaudio: & aliquando cum rediuiſſet ad cor fœmina è ſacro Cœnobio profuga, Roſa miris lætitijs inceſſit, feſtumque diem egit, perinde ac ſi totius Americæ ſceptrum ad illam deuolutum fuiſſet: Deuſque, vt Roſæ gaudium intenderet, oſtendit ei ſanctitatem inſignem, quam adeptura olim erat pœnitens Sanctimonialis. Habiturus aliquando erat ſolennem concionem Confeſſarius Roſæ, quem repentè febris inuaſit. Reſciuit id Virgo, & precibus contra

tra ſe inuitauit Concionatoris febrim, futurique euentus certa virum admonuit, præſtò illi fore vires, ſe verò coquendam febri non ſua: quod re ipſa contigit Roſæ, vt olim *Sanctæ* Catharinæ Senenſi. Propagandæ gloriæ diuinæ ſtudio innumera excogitabat in dies, quæ hominum pietatem accenderent: velut inter cætera nouam artem conficiendi veſtes Infanti Deo, offerens pro induſio, faſcia, ſtragulo, fimbrijs, crepūdijs precationes, ieiunia, verbera innumera: quod nobile inuentum quàm plurimi amplexi ſunt. Hanc autem ſui amoris amplificandi ſollicitudinem ingenti miraculo probauit Deus. Anno huius ſeculi decimoſeptimo, decimaquinta Aprilis die, cadente Sole Roſa cum vxore, & filiabus Gundiſalui Quæſtoris effuſa in preces ante pulcherrimam Seruatoris imaginē,

vehementius amoris ſtimulis concuti cœpit, iamque nec voci temperare poſſe, ſed erecta in pedes feruidiſſimè affari ſuum Deum, eumque obteſtari, vt ignita pharetra excuſſa mortales omnes ſui amoris telis vitalibus vulneraret: cum ecce puella Quęſtoris filia videt Seruatoris vultum ſudore madidum, in argumentum amoris, quo flagrabat amantiſſimus Deus, quemque in Roſæ gratiam indicijs illis profitebatur, vt pares in hominum cordibus flammas accenderet. Mox puellæ mater, tùm genitor, deinde Religioſi viri, tandem Angelinus Medorus, qui ſacram effigiem colorauerat, alijq; plurimi viderunt copioſas ſudoris guttulas ad inſtar minutiſſimorum vnionum tota ſacratiſſimæ imaginis facie conſpicuas lucere, ac prominere: ſubnaſci alijs alias, mutuoque attritu ſolui in fluxum, ac di-

diuerſis lineis per capillos, & collum decurrere, quòque detergebantur magis, eò magis erumpere, riuoſque riuis ſuccedere: & hoc oſtentum ſupra quatuor horas produci, nullo colorum, aut venuſtatis detrimento, imò adaucta interim pulchritudine vultus diuini. Chryſtallini humoris claritas, odor nullus, & alia quàmplurima examina palam fecere, non ineſſe humori pinguedinem aliquam ex coloribus oleo temperatis, ſed omnes naturæ, atque artis induſtrias à tali prodigio longè abeſſe. Proſcenium illud amoris diuini reciprocos hominum amores inuitantis Roſæ vota impleuit; namque omnes, qui ſpectaculo interfuere, nouis, acutis, inſolitis diuini amoris ſtimulis ſub illius intuitu vulnerati ſunt. Neque hìc ſtetit miraculum, ſed alterius partu ſuam certitudinem aſſeruit; namque *Roſa*

ipſa lapſu fortuito ad terram alliſa grauiter offenderat ; adeo vt chirurgi metueren , aut mancam Virginem ea parte fore , aut curationis remedium diuturnum, incertumque . Roſa certa recuperandæ ſalutis, ſi goſſipium diuino ſudore madidum brachio admoueretur, tamen cupida fruendi diutius doloribus ſuis, id non eſt auſa, niſi ex Confeſſarij præſcripto. Tũc verò impulſu præualido ſentit redire ad ſuam ſedem diſtortos neruos, detumeſcere pulpos, diſtringi muſculos : attonitis ad hæc chirurgis, qui de intractabili brachio, & in omnem medelam contumaci, iam propè deſperauerant. Præter illa, quæ innuimus, Roſæ prodigia, imperium in belluas, arboreſque, & in ſpiritus ipſos ex corporis concretione ſeiunctos, intuitum cordium, & abſentium rerum, manifeſta alloquia præſentis

Dei,

Dei, prodibit breui aliorum vberrima appendix.

CAPVT XIV.

ROSAE cum imagine Deiparæ familiare conſortium: in diuinæ Crucis ſignũ religio: Mutui honores, quibus illa, & S. Catharina Senenſis ſe proſequuntur.

ANte centum, & amplius annos imago Deiparæ Virginis, cui à Roſario nomen eſt, Limæ cultum accepit: *Ex illo* Roſeto ver naſcentis fidei in eas terras ſe latè diffudit. Ad huius aram Roſa perpetuò procumbebat in preces, mira lætitia geſtiens, & ſuam Diuam loquentem varijs ſerenæ frontis radijs, veluti quibuſdam nutibus, tàm perſpicuè percipiebat, vt nulla verborum facundia melius præſtare id

poſſet. In Filioli quoque diuini vultu velut animato libro reſponſa diſtinctè legebat, tanquam mutis characteribus exarata. Hunc deperibat: huius ad intuitum nouo calore perfundebatur, & gaudio; videbatur enim cœleſtis Infans brachia foras protendere, veluti in amplexum Roſæ procurſurus. Fama erat, illam omnia impetrare, quæcumque ante ſacram imaginem à Cæli Regina flagitaret: ac tanta ſecuritate rerum euentus pollicebatur, vt conceſſæ gratiæ diploma præcepiſſe videretur. Colebatur in domeſtico Oratorio altera Dei Parentis imago, in qua Roſa videbat omnia ſpirare, ac viuere, & aliquando cum pia matrona ante illam narraret prodigia, quibus Virgo in Atocha clientes ſuos à vitæ diſcriminibus eripuerat, Roſa proſpexit imaginem edentem ſi-

gna

gna inuſitatæ lætitiæ, torquentem oculos benigniſſimo nutu, auguſtius radiantem. Porrò ſacellum Roſarij quouis die Sabbathi floribus exornare conſueta, quos in horto educabat, nunquam hoc ſolatio deſtituta fuit, quanuis perfrigida rigeret, aut ardens eſſet anni tempeſtas. Sed pulchriùs induebat ſpirituali veſte Reginam ſuam, tunicam, ſyrma, coronam, & alia ornamenta, ieiunijs, inflictis ſibi verberibus, & precibus innumeris componens. Præaltam crucem in hortenſi ſua cella extantem pijs complexibus perpetuò ſtringebat: vbicumque diuinum hoc ſignum incurriſſet in illius oculos, pulſu validiſſimo eius prę-cordia agitabat, ſiue in fortuita trabium commiſſura, ſiue in decuſſatis ſepiũ bacillis, in vectibus, in ipſis demum feſtucis, ac paleis occurriſſet, illam ſine attenta ve-

neratione nunquam prætcribat. Libanotim, vulgò rorem marinū, alebat in horto, cuius tres arbuſculæ in crucis formam coibant: vnam ex his Proregina dono quæſiuit, ſed apud illam ceſpes illicò exaruit, & idcircò Roſæ manibus iterum inſitus, poſt quatuor dies pulchrior ſolito reuiruit. Circumferre Sanctæ Catharinæ Senenſis imaginem quotannis ſolebat pium Sodalitium illius cultui conſecratum: cuius Diuæ ſtatuæ coronis, floribus, & multo fulgore gemmarum adornandæ Roſa quoad vixit deſtinata fuit: quo in munere temperare ſibi à lachrymis, ab oſculis, ab alloquijs præ ardore non poterat. Oh' ſi præſto mihi eſſet pecuniæ vis non exigua, dixit aliquando, vt pulchriori amictu te induerem, optima Mater: & ecce illicò adfuit, quæ ab illuſtri fœmina nummos attulit, Roſæ votis
deſi-

deſignatos. Viſus non rarò fuit ſacræ imaginis vultus inſolito ſplendore radiare. Floruerunt ad imperium Roſæ caryophylli, quorũ pridie ne nodi quidem apparuerant in florem erupturi: ac tres vernarunt, quot ſibi Roſa iuſſerat afferri. Franciſca de Montoia, quę ſacrum Catharinæ ſimulachrum exornauerat, Roſæ beneficio incolumis euaſit ab igne ſulphurato, qui in oculum ipſius incurrerat, & reſiliens incendit veſtes alterius fœminæ, quam corripuit. Ipſiuſmet Roſæ dexteram aliquando horrenda arthritis inuaſerat, adeo vt intumeſcẽte manu mirũ in modum, nec digiti loco moueri poſſent. Vt verò Seraphicæ Matri ſuę feſtiuum habitum ſolito cultu cõponeret, digitos forficum anſulis immiſit, cum id fieri præ tumore non poſſet, & alacritate mira gemmas, torques, monilia in ordinem diſtri-

diſtribuit; attonitis ad hæc regio Quæſtore, illius coniuge, & medicis, qui diuinitus id contigiſſe profeſſi ſunt.

CAPVT XV.

ROSAE feruidus amor, & cultus in diuinam Euchariſtiam, pro qua ad Martyrium ſe accingit.

TER vt minimum in hebdomada diuina Euchariſtia reficiebatur, quinquies non rarò, & aliquãdo in ſingulos dies. Præmittebat ſemper magno gemituum, & lachrymarum apparatu ſacramentalem confeſſionem. Pridie aſperius cruentabat corpuſculum flagellis, rigidoq; ieiunio, & hoſpiti diuino, tàm pretioſis ignitarũ aſpirationum odoribus cordis habitaculum adornabat, vt ſi per totum,

tum vitæ ſpatium illa tantùm vice exceptura eſſet amantem Deum. At dum procumbebat ad Angelorum menſam adeò diuini amoris igne flagrabat, vt facie præſeferret cordis incendium; hæc enim coruſcabat adeo, vt Sacerdotibus terrorem incuteret, cœleſti ſplendore ſæpiſſimè perfuſa. Angelica non rarò forma, radios etiam emittens apparuit religioſis viris: & ipſa Virgo à confeſſarijs iuſſa indicare mirabiles effectus, quos in animo ſuo diuinum hoc Sacramentum pariebat, in ſingulis verbis hæſitabat, cauſata vocabulorum inopiam; tamen, immigrare ſe quodammodo, dicebat, in ſuum Deum, & gaudio tàm immenſo recreari, vt profectò nulla iucunditas mortalis vitæ comparari poſſet illi, qua mamilla *Regum*, pretioſum hoc conuiuium, ſuam ſecum quodammodo diuini-

tatem

tatem partiebatur. Accedebat robur, & ſaturitas prodigioſa, adeò vt cum ſæpe, dum templum adiret ex pridianis ieiunijs, flagris, ac vigilijs feſſa, in angiportis hærere cogeretur, Diuino refecta pabulo domum rediret alacri paſſu: præiret matrem, veluti ſi ambulandum illi eſſet ad montem Oreb in fortitudine cibi illius. Vt verò corporis ſaturitatem à paſtu Euchariſtico acceperit, patuit domeſticis; namq; reuerſa domum ab epulo diuino, rectà feſtinabat ad ſecretū cubiculi, & ibi ad ſeram vſque noctem incluſa perſtabat in Sponſi complexibus: & rogata cibum ſumere pridiano exhauſta ieiunio, reſpondebat: prę ingenti ſatietate à menſa Domini alium ſe cibum admittere neutiquam poſſe: & aliquando per octo ſolidos dies Altaris Sacramēto paſta ab omni prorſus corporali alimonia, veluti Sancta

ĉta Catharina Senenſis, abſtinuit. Tanta verò religione venerabatur hoc Sacramentum, tàm ardenter amabat,vt, quotieſcumque illo re-creanda erat, Miſſæ ſacrificijs intereſſet omnibus à ſummo mane ad meridiem vſque, ne ad momentum quidem oculos ab ara deflectens, aut ſupercilia vnico nictu demittens, licet noti, ignotiq; ante illam tranſirent, & ferè in oculos incurrerent. Cum publica quadraginta horarum ſupplicatione adorabatur Sacramentum à populo, à mane ad veſperam vſque immota prorſus hærebat innixa genibus Roſa, oblita prandij, ne vna quidẽ aquæ guttà refecta: ſic per octo ſolẽnes dies SS. Chriſti Corpori conſecratos: ſic vltimis quatuor annis, vbi feria quinta maioris hebdomadę deduxerat ad monumentũm Regem ſuum, donec dies Paraſceues ad tabernaculum tranſferretur

ferretur, nec noctu inde cedebat, affixa tumulo, toto viginti quatuor horarum decurſu, nec ſedere coram illo auſa, nec muro tantiſper acclinari. Sicubi audiſſet ad diuinum Corpus adorandum ſigna dari, cor, & caro illius exultabant in Deum viuum, & viuidior in facie color accendebatur. Iucundiſſimum illi erat ſuis manibus aptare lintea, pallas, & quidquid textile ad ſacrã Altaris ſupellectilẽ ſpectat: pretioſos è filis ſericis flores effingere, & in hęc opera cõficiẽda, ne diurni laboris penſo egeſtatẽ matris fraudaret, noctis partem ſeponere. Denique pro Sanctiſſimæ Euchariſtiæ myſterio vitam effundere prægeſtijt. Cum Batauorum claſſis Peruuiæ littora popularetur, & ipſi iam Limenſi portui immineret, imò etiam in arenam proſilijſſe milites dicerentur, Roſa, cæteris exanimatis, mirum in mo-

modum exultans, in templo ſocias hortari cœpit ad ſubeundum pro religione martyrium: vtque maiorem ijs ardorem inijceret, facie rutilante, veſtem, qua longior in terram defluebat, alacriter præcidit, cothurnos exuit, vt in breui hac veſte magis expedita incurreret in hoſtes. Ex oculorum ſcintillis, ex impauidi vultus conſtantia, ex viuido tono vocis heroicæ animoſa virago leænam induiſſe videbatur, laceſſens horam fatalem, & morti minitans pugnaciſſimè: Feruebat Virgini ſanguis effundi auidus, cum auditum eſt, receptui Batauos ceciniſſe: & voto ſuo fraudata Roſa torqueri cœpit ardentiori ſiti martyrij, cuius amore ſaucia dolebat, ſe non illis temporibus natam, quibus gliſcebat tyrannorum furor in Chriſtianos, & ſæpe cum gemitu dicebat familiari matro-

næ: Vtinam idonea ratio, & modus occurreret, adornandi fugam ad barbarorum prouincias, & ibi ſanguinem pro Chriſto fundendi.

CAPVT XVI.

ROSAE eximium pro periclitantium animarum ſalute ſtudiũ, & ardor conſulendi corporali ſaluti proximorum ſupra modulum facultatum.

QVoties ad interiora meridionalis Americæ montana flectebat oculos, cruciabatur medullitus, illachrymans infælicitati tot barbarorum: & cæteræ gentes Chriſtianis legibus non excultæ perpetua illi erant materia lachrymarum: Optabat viſceratim diſcerpi, ac retis inſtar obpandi voragini, qua tot animæ infælices rue-

ruebant ad Tartara: hortabatur Religioſos viros ardentiſſimis verbis, vt vulneribus animi omni ratione mederentur, & ad nunciandum Barbaris Euangelium feſtinarent: non hærendum, intonabat, in ſubtilitatum apicibus, in controuerſijs verborum: proijci ſcholaſticos labores, clamoſaſque diſputationes, ſi tantis parta ſudoribus eruditio proximorum ſaluti, fideique propagationi non impendatur. Aſſeuerabat, ſe niſi fœminā natura finxiſſet, decurſo ſtudio literarum adituram fuiſſe ferociſſimas gentes, quas vel in viam ſalutis reduceret, vel ab illis coronam acciperet mortis obitæ pro fide ſanctiſſima. Statuerat adoptare ſibi pupillum inopem, & deſolatum, quem in ſtudio virtutis, & literarum educaret ad laborem in conuerſione gentilium ſubeundum. Vni ex Confeſſarijs ſuis in-

cer-

certo, an expeditionem ad Barbaros ſuſciperet, obtulit dimidium operum ſuorum, quibus Diuinitatis amorem demerebatur, vt alacrior ille ad excolendam vineam Domini feſtinaret. Quæ verò illi cura fuit, & zelus periclitantium Chriſtianorum. Pro his quotidie cruenta ſibi verbera infligebat, dicens: ſi quo modo ſibi licuiſſet fungi ſacri Oratoris officio, opertam horrido cilicio, nudipedem, ſquallidam interdiu, noctuque ſe circumlaturam Crucifixi Seruatoris imaginem per fora, per triuia: & lugubri clamore reuocaturam ad cor homines à recta via deerrantes. At diuini verbi concionatores feruida modeſtia admonebat officij, vt facundia inani, & inutilibus floribus, ac theatricæ oſtentationis cothurno poſthabito, animaduerterent, conſtitutos ſeſe hominum piſcatores, qui flagitioſas ani-

animas eximerent ab ima charybdi vitiorum. Et exemit ipſa Roſa nonnullas prodigioſè. Iuuenem præcipuè genere, quàm moribus nobiliorem, qui amore pulcherrimæ Roſæ ſuccenſus, ac deſperata ſpe nuptiarum, quærebat ſaltem occaſionem, qua oculos paſceret illius venuſtate; ideoq; Roſæ matrem conuenerat, vt iuberet, à filia collaria ſibi aliqua ex pretioſo carbaſo elaborari. Aduocata Roſa, vt ſtatueret, quot vlnæ melioris telæ, & vndenam eſſent emendæ, diuinitus edocta ſecretum, quod corde premebat Vincentius Monteſius Venegas (hoc iuueni nomen erat,) illum ſanctiſſimis verbis ad virtutem incendit; adeò vt ſobriam, & grauem viuendi rationem inſtituerit, ſingulis ad minimum octiduis diuino Epulo refici conſuetus. Fœminam præcipitis iracundiæ ad tractabile pacis inge-

nium inſtituta de tranquillitate, animi ſuauiſſima concione reuocauit; adeó vt fateretur, recordatione manſuetiſſimæ Roſæ ſopiri, quaſcumq; flammas naturæ ignis accenderet. Religioſum virum, cum morte luctantem, & formidine ſeueri Iudicis trementem confirmauit oblato illi de ſuorum, exercitiorum qualicunque cenſu quidquid moribundo deeſſet ad ſupplendam inopiam meritorum: ab obitu conueniri ſe petens à defuncti anima, ſi fortè indigeret vlteriori ſuffragio. Et diuinitus Roſæ innotuit, illam quamprimùm, regioni lucis adſcriptam fuiſſe. Mirabitur profectò vnuſquiſque, pauperrimæ Roſæ funus publicis mendicorum eiulatibus, ac lachrymis celebratum fuiſſe, vociferante turba egenorum, ſuam ſibi nutricem, ac matrem fato immaturo præreptam; adeo palmas ſuas

ex-

extendit ad pauperes, cum his diuidendo eleemoſynas, quas inſperatò receperat. Fuit cum octo dierũ alimenta ſibi ſubtraxit, pro egentis cuiuſdam ſubſidio: cum triginta ſex vlnas candidæ telæ ſibi à matre attributas ad ſudaria, vela, mantilia, omnemque candidi nitoris ſupellectilem formandam pro arbitrio ſuo, ſecretò donauit duabus Virginibus genere, & virtute nobilibus, at pauperibus: fuit, cum oblongum, & ad terram vſque demiſſum matris pallium inopi cuidam Virgini donum fecit, & matri conqueſtæ prædixit, pluribus illam a diuina munificentia ditandam. Stetit promiſſis fides; namque poſt paucos dies ignotus homo quadraginta libras argenteas pro pallio coemendo attulit matri. Maria de Sala per famulum miſit ſericum ſubtegmen alteri conficiendo ſufficiens: & ſi-

bi oblatas ad hoc eiuſdem materiæ totidem vlnas Limanum Pręedicatorum Cænobium Roſæ matri deſtinauit. Nobilem Virginem, egeſtate, ac morbo preſſam, & purulenti cancri peſte nulli ferendam, intra paternas ędes recepit, & medicas illi manus admouit ſedulitate tãta, vt breui ad ſalutẽ reuocauerit. Cuiuſcũq; generis pauperes fœminas morbis affectas in domum patriam inferebat: neq; tecti ſolùm, & ſtrati, ſed & medicinæ, ciborumque ſolatio egentes reficiebat. Ijs abſtergebat purulenta vlcera, mundabat veſtes, lauabat pedes, nullo diſcrimine Hiſpanas inter, & Indas, Aethiopeſque, nigras, & candidas. Nulla ægritudo tàm putrida, nullum vlcus tàm tetrum, cui virgineas adhibere manus Roſa defugeret. Hac ambitione obibat mulierum valetudinaria, & præ cæteris horridas in-

intuita, his eluebat vaſa, parabat edulia, lectulum componebat, nil dedignata, ſi vitiata ſanies pannis ſuis adhæreret; quanuis cæteroqui munditiam amaret. Quinimò aliquando cum extractum è vena cuiuſdam famulæ ſanguinem, poſt biduum ſeroſo virore, flauis, nigriſque maculis, ac ſanie ramoſa decolorem ſtomachus horreret, non leues ab ſe neceſſarij huius faſtidij pœnas exegit; ſeceſſit enim in angulum, & inſtar Seraphicæ ſuæ Magiſtræ, totum illum virulentum cruorem auſu heroico ſenſim epotauit. Et Roſæ charitas morte fortior non raro fuit; namque ſalutem reſtituit ægris, quibus miniſtrabat. Inter alios Ioannes Almanſa nobilis vir decumbens impetrato Roſæ alloquio, in illius vultu maieſtatem Angelicam notauit: & hauſta viua ſpe incolumitatis, ſolutus in ſomnum eſt, & in-

tegrè ſanus euigilauit. Plura curationum miracula in aliud tempus differimus: interim addere libet, quod vel ad bruta animantia Roſæ ſuauitas, ac tenera miſeratio protendebatur. Erat Mariæ de Oliua Roſæ genitrici miræ pulchritudinis pullus gallinaceus, cuius in tergore, & alis verſicoloribus amœna plumarum varietas ludebat, & collum quædam veluti purpura incinxerat; adeò vt domi in delicijs eſſet. Sed cum iugiter cubaret humi, nec vnquam viſus eſſet in pedes attolli, numquam auditus cucurire, pertæſa mater conſtituit illum iugulare, & menſæ comedendum apponere. Adſtans Roſa, canta, inquit, mi pulle, ne moriaris. Vix verbum protulerat, cum ſub oculis omnium repentè gallus adſurrexit in pedes, totum conclaue prætumidis paſſibus perambulauit, & hilariter

riter cucuriuit, repetita quindecies intra quadrantis horarij ſpatium cantilena.

CAPVT XVII.

ROSAE magna in Deo fiducia crebrò in ſuis, ſuorumque neceſſitatibus prodigioſum Cæli præſidium experitur.

MIrificè afficiebatur verbis illis Dauidicis: Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina: hæc ſedens, ſtans, ambulans religioſiſſimè iterabat. Nihil vnquam in rebus humanis opis, aut perfugij collocauit. Tria potiſſimùm erant de quorum aſſecutione dubitare Roſam non ſinebat cælitus conceſſa fiduciæ certitudo: primum æterna ſua beatitudo: alterum perpetua, & numquam interpolanda Dei amicitia: poſtremum,

certum ex alto auxilium in quibuſ-uis neceſſitatibus, ac repentinis periculis. Semel concuſſa eſt pauida formidine circa prædeſtinationis arcanum omni animæ tremendum; ſed illicò Dominus ſic illius cor eſt allocutus: filia, neminem condemno, niſi volentem condemnari: igitur exhinc tranquillo animo eſto: Exinde tàm inuicta fiducia cordi Virginis inhæſit, vt interrogata à Doctore Caſtillo, an ſuæ ſalutis certam notitiam diuinitus accepiſſet, fateri cõpulſa ſit, ſuperna illuſtratione tẽpeſtiuè ſe didiciſſe, quod ab omni æternitate electa erat ad cœleſtem gloriam; quin etiam in vltimo decubitu cognouit, ab omni purgantis ignis mora immunem ſeſe futuram. Dum hortenſem cellam incolebat, in mentis exceſſu vidit circa ſe vndique ſolum conſperſum roſis, & miranti, quonam pacto

tam

tàm repentino vere tegeretur terra, paruulus IESVS apparuit, & Roſam blandè compellans, iuſſit, ſparſas Roſas colligere: Lectas illa Diuino Puero attulit, qui ex omnibus vnicam in donum popoſcit, &: Hæc tu Roſa es, dixit, cuius prouidam curam aſſumo. Intellexit illicò ſapiens Virgo, quorſum tenderēt verba Sponſi, & gauiſa, teneri ſe in dextera veluti Roſã electam, ſollicita, quid agendum de reliquis eſſet, breui conſilio ſubitaneum inde ſertum confecit, & cæleſti Infanti reuerenter impoſuit, qui mox ſuauiſſimè aridēs diſceſſit. Pari certitudinis ſolatio fruebatur in ſecuritate gratię, diuinæque amicitiæ, cum cœlitus comperiſſet: in Sponſi fauore ſe confirmatam, vt ne ad momentum quidē dulci amicitię fœdere poſſet excidere. Aſſeuerauit aliquando animæ ſuæ moderatori, facilius im-

ponendum ſibi, quod palea eſſet, aut ſaxũ, quàm quod haberet Numen auerſum. Eadem vis confidentiæ Rosã aduersùs quaslibet mortalis vitæ difficultates armarat. Nil metuens obuios tauros ferociſſimos perſtitit ſæpius in veſtigio, matre fugam circumſpiciente, ſpondens, immanes belluas innoxiè tranſituras; quod re ipſa bis contigit, non ſine admiratione omnium, qui præſens Virginis exitium metuebant. Vt verò ſperabat ſubſidia ad victum neceſſaria! Certior aliquando facta domeſticæ penuriæ, quia panes nulli ſupererant, arcam aperuit & plenam reperit panibus vltra domus illius morem candoris, ac ſaporis eximij, teſtante figura inuſitata, & peregrina, eos aliunde prodijſſe. Alia vice mel defuit, necesſarium illis regionibus condimentum: bis ter experti, fundò tenus ex-

hau-

hauſtum areſcere vas, filij retulerunt Matri; at illa Roſam legauit, quæ cupam inuenit vſque ad ſupremum labium recenti melle plenam; quod nouo prodigio integris octo menſibus toti familiæ ſatis fuit in vſum quotidianum. Gaſparem Flores patrem Virginis premebat ægritudo corporis, animique mæror ob quinquaginta librarum debitum, cui ſoluendo non erat. Vt Virgo reſciuit, fudit in Templo preces, & domum redeunti vir planè ignotus inuolutam ſtrophiolo pecuniam patri neceſsariam porrexit. Eiuſmodi peregrinis ſubſidijs pluries egena domus in gratiam ſanctæ filiæ recreata fuit. Quinimò erga locupletiſſimum Sponſum ea fuit *Roſæ* fiducia, vt auſu liberali Virgo pauperrima frequenter, & palam in ſe receperit, prouidere de toto ſumptu ad excitandum à

fundamentis nouum Sanctæ Catharinæ Senenſis monaſterium, cuius erectio cœlitus promiſſa, & oſtenſa illi fuerat, quodque tàm ſeria fiducia ſpopondit, vt mater faſtidio impar, Roſam quaſi manifeſtè delirantem obiurgauerit: Et vbi tibi ſunt, dixerit, bis centies mille libræ argenti? At illa, fideiuſſorem, inquit, habeo illum, in quo theſauri omnes. Sed hæc ſeorſum narrabimus.

CAPVT XVIII.

ROSA diuinitus cognoſcit, ædificandum in Vrbe Limana Sanctæ Catharinæ Senenſis Cænobium. Eidem alia complura arcana Deo reuelante pateſiunt.

FLoret nunc Limæ numeroſum ducentis ſacris Virginibus Cœ-

Cœnobium ſub inſtituto ſancti Dominici, erectum anno ſeculi huius vigeſimo ſecundo ab illuſtri, & opulenta vidua D. Luciã Guerra de la Daga. Iſtud integro ante iacta fundamenta decennio nũc per ſymbola, & figuras, nunc manifeſtè in propria forma, & typo fuit Roſæ diuinitus præmonſtratũ: de illo ſecurè, ac fidenter loquebatur, perinde ac ſi conſtructum ante oculos haberet: deſignauit fœminas, quæ illic Deo famulaturæ eſſent, ac inter has propriam matrem, numerum definiuit, locum prædixit, futuræ ibidem fabricæ ichnographiam in tabella delineauit: primum incruenti ſacrificij Myſtam nominatim expreſſit: primam futurarum Monialium Præfectam ex vultu agnouit, ſpiritu ſuo imbuit, oſculo pacis quodammodò initiauit. Nõnullis viſa eſt inſanire; cum præ-

cipuè illuſtris fœmina, quam cœnobij fundatricem fore vaticinata fuerat Roſa, ſuperſtitem virum haberet, & matrem circumſtaret ſoboles numeroſa, quatuor nempè filij, & vna filiola, & qui in ſe receperat curam exorandæ à Rege facultatis, Madrito Limam redijſſet infecta re, & nulla ſpei lux in poſterum affulgeret. Sed Luciæ maritum, & paulo poſt filios omnes ab hac vita Deus euocauit: obſtacula innumera, & potentiſſima diſiecit: repugnantium animos ad fauorem pij operis flexit, acbreui ſtetit nobiliſſimus Parthenon, qui etiam nunc ſępiſſimè Roſæ Monaſterium, hoc eſt diu ante Roſæ vaticinio prænunciatum, amat appellari. Hoc primùm fatidico animo præcepit, cum aliquãdo lectas in horto Roſas cœpit non ſine religioſis ſuſpirijs in altum iactare, & germano fratri ſuperue-

peruenienti, & quærenti, quid rerum ageret, myſterium occultauit; ſed cępere loqui prodigia; nam quas Roſa in ſublime ſparſerat, hærebant in aere, & in conſpicuam ſanctæ Crucis figuram aptiſſimè coibant, eidemque Cruci à ſuccedentibus roſis decorus per circuitum limbus formabatur. Agnouit Roſa, Virgines illas eſſe, quæ in cœleſtem arctioris vitæ legem coaptatæ è ſublimi perfectionis ſtatu terram deſpecturæ erant: Aliàs oranti fuit oſtenſum pulcherrimum pratum, lilijs, roſisque variegatum; quod in hortum concluſum à profani ſeculi commercio ſegregandum, certò cognouit. Teſtatus affirmauit *R.* P. Villalobos Soc. Ieſu vir ſanctitate nobilis, ſuo ſe experimento propheticum ſpiritum in *Roſa* deprehendiſſe, quæ ſui cordis arcana didicerat: velut etiam *R.* P.

Philippi de Tapia Calla oenſis Rectoris, & Michaelæ de la Maſſa, Mariæ de Meſta, aliorumque: ita etiam res loco, vel tempore diſſitas intuebatur animo. Diuturnam vitam ſpopondit ægris quàmplurimis fermè iam in hora decretoria cum morte luctantibus: pueris, puelliſque prædixit quodnam vitæ genus ingreſſuræ eſſent: ſpopondit, nonnullos religioſæ militiæ nomen daturos, licet ab eo vitæ inſtituto alieniſſimi eſſent. Proregis animum immutandum vidit, qui moleſto muneri nobilem virum deſtinauerat: Ferdinando germano fratri ſcripſit, orituram ex illo filiolam, cuius vultum purpureus conſpicuæ Roſæ character ornaturus eſſet: & illam innocentia ſingulari nobilem fore: aduectam ex Aethiopia fœminam, quæ profitebatur, in Panamà ſacro ſe fonte luſtratam,

co-

cognouit, neutiquam fuiſſe aqua ſalutari reſperſam, & inſperatis indicijs conuictam ad meliorem frugem reuocauit. Sacro illa baptiſmo tincta eſt, ac poſtridie fœlix interijt. Qui Roſæ cordium arcana, & quæ ventura trahebantur, oſtendit Deus, eamdem legendi, ſcribendique artem edocuit, vt olim Sanctam Catharinam. Tandem eodem magiſtro ſuæ mortis diem, locum, horam edocta, nemini dulciùs, quàm ſibi, ſuoque funeri fortunata vates præcinuit.

CAPVT XIX.

ROSA mortis ſuæ præſcia cum vltima ægritudine generosè luctatur, & ſanctiſſimè moritur.

FEſta Diuo Bartholomęo dies, qua ſe morituram pręſciebat, pre-

pretioſa, & chara illi fuit, & ſtudio ſingulari quotannnis culta: hinc ſuo non contenta ieiunio, aliquot innocentes pueros allexit, vt ſecum in huius feſti peruigilio ieiunarēt. Mirabatur mater, quid filiæ tam peculiare cum Sancto Bartholomæo verteretur, donec audiuit à Virgine, hunc ſibi nuptialem diē fore. Supererat adhuc Roſæ triennium mortalitatis, cum ex graui morbo decumbens videbatur omnibus vitæ marginem attigiſſe; at illa omnium iudicio complorata, certò affirmauit, diſtare nimium optatiſſimam metam, ad quam properabat. Annum denique ſuæ ætatis trigeſimum primum ingreſſa, cuius ad exitum ſe non deuenturam cognouerat, quatuor ante obitum menſibus optimè valens Gundiſalui Quæſtoris vxorem admonuit de tempore, ac mortis genere, quo viam vniuerſæ carnis in-

ingreſſura erat; quinimò & locum deſignauit, in quo corporis vinculis erat ſoluenda. Didicerat ex celebri viſione arcuum, de qua ſupra locuti ſumus, totam ſeriem immanium dolorum, quibus vltimò lancinanda erat, eoſque acutiſſimos, & adeò multiplices fore, vt ſingula exhauſti corpuſculi membra proprium equuleum eſſent habitura: ſiti eadem ſeſe torquendam, qua in Cruce Redemptoris fauces aruerunt: intimas oſſium medullas ardore intolerabili depaſcendas. Illa tantæ amaritudinis calicem nil expaueſcens, in ſacello Roſarij obtulit ſeſe beneplacito diuino, adeoqne ſtrenuò ad epotandum abſynthium ſe comparauit, vt cordis ardor vultum vehementer accenderit, & ſatis conſtiterit, tunc vicini ſui obitus certam diem illi fuiſſe reuelatam. Denique triduo ante fatalem ægritudinem

dinem adijt parentum ædes, valedictura ibidem hortenſi cellulæ cœleſtium ſuarum deliciarum conſciæ. Hinc olorino cantu mortem inuitauit, & miris blanditijs S. Patrem ſuum Dominicum eſt allocuta, eique matrem à ſe deſtituendam commendauit. Calendis Auguſti ſub veſperam ſana, & vegeta ſuo ſe cubiculo incluſerat, cum ecce ſub noctis medium auditur miſerabiliter eiulare: occurrit Quæſtoris vxor cum filiabus, & ancillis, inuenitq; ægram toto corpuſculo extenſam per ſolum, rigidis ſine motu membris; At illa interrogata, quo morbo angeretur, & vellet ne medicum aduocari, mali quidem ſe nihil perpeti, dixit; ſed ipſam mortem in intimis viſcerum ſuorum penetralibus liberrimè dominari; cæleſti verò medico tantùm opus eſſe. E terra in lectulum ſublatæ frigidus ſudor

dor ſtagnabat in pallida fronte: luctabatur velut ingenti mole preſſa reſpirandi facultas, tumorque, ac tremor exangue corpuſculum, oberrabant. Subinde libero ſuſpirio IESV nomen tenerrimè pronunciabat, quod vnicum illi erat ſolatium. Adfuere medici, qui ſtatim explorata vi pugnantium morborum, ſtatuerunt, aceruum tot cruciatuum humanà patientià ſuperiorem videri: neque dolores illos naturales eſſe; at calicem ipſum, quem Sponſus biberat, iamque miſcebat amantiſſimæ ſponſæ. Et illa quidem à Confeſſario, verito ne ab humili modeſtia prouenirer Roſæ ſilentium, pro imperio adacta, manifeſtè aperire, quibus nam cruciatibus intabeſceret, licet experimento morborum omnia genera didiciſſet, hunc tamen vtpote peregrinum, non niſi per ſimilitudines potuit explicare, di-

xitque: videri ſibi, candentis ferri globum per tempora adigi: à ſummo vertice vſque ad infimam plantam dexteri pedis ignitum veru tranſmitti: & ſimili ardore tranſuerſim à ſiniſtro latere per meditullium cordis ab ignito pugione peruadi, à quo decuſſato ardoris tormento forma Crucis exprimebatur: viſcera per fruſta candenti forcipe euelli: caput incluſum candenti galeæ videri, & validis punctis ceu malleorum ictibus contundi: oſſa reſolui ſenſim in puluerem, medullas inſtar cinerum aruiſſe. Fluctuantibus in mutuo aſpectu confuſis medicis, Roſa clam ſuo Confeſſario aperuit, fruſtra illos in exploranda morbi ſpecie laborare, cum totus præter naturam eſſet: quocirca vnica ſibi tolerantia opus fore, vt quoquo modo ſingulos Crucifixi Sponſi ſui dolores experiretur: ſinerent, il-

lam

lam ſine omni humano alloquio aliquot dies iacere, cumque amore ſuo, cui ſe membratim confixam in cruce ſentiebat, colloqui perpetuò. Sexta Auguſti dies interim illuxit, quam in Caluariæ monte, non in Thabor cum Chriſto transfigurato tranſegit; namque acceſſit ſiniſtri lateris paralyſis, perque conſequentes dies pleuritis, aſthma, iſchias, colica, arthritis, denique continuæ febris ardor acerrimus. Vſque adeo tota morborum cohors debuit incumbere, vt vnica hæc Roſa fatali ægritudine ſolueretur, & articulatim moriens glorioſum ferè martyrium ab Amore Sponſo illatum ſubiret. Placidiſſima tot inter cruciatus animę quiete fruebatur, ſuoſque dolores intendi, & vberiores pœnas ſuis criminibus irrogari flagitabat. Subuerebatur Virgo ſapiens, ne tot ſimul morbo-

rum continua, & atrox violentia, ſibi rationis vſum eriperet, ideoque tremula voce, flebilique ſupplex obſecrauit domeſticos, ſecum orarent Deum, vt illi ſe infortunio eriperet: ac diuina pietas reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ, & integrum illi expediti iudicij, ac linguæ vigorem peculiari prodigio inter aſſidua exhauſti cerebri deliquia ſeruauit immunem, vſque ad extremum halitum; cum tamē ſępe inter hos angores ab vſu exteriorum ſenſuum illam abduxerit vel morbi violentia, vel contemplationum ardor. Incredibili ſiti torquebatur, cumque bibere ipſi per medicos non liceret, amarum tolerantiæ calicem ad imum vſque fundum exhauriebat cum Sponſo. Tenerrimam conſcientiam exomologeſi pluries iterata, ac ſemel de toto vitæ decurſu ſeſe accuſans, quàm diligentiſ-

ſimè expiauit; ita vt procul audirentur gemitus, & ſuſpiria. Triduo ante fœlicem tranſitum diuinum Viaticum, & ſacrum oleum popoſcit. Vt audiuit epulum Eucharisticum ſibi afferri, viuido colore ſuffuſa coruſcantis auroræ inſtar extemplò rubuit; mox gaudio ſuo impar in altiſſimam extaſim diriguit, & ſuſcepto diuino Sacramento pallido & exangui ore fixa hæſit. At extremam vnctionem tàm alacri omnium ſenſuum officio moribunda excepit, vt verè oleum lætitiæ fuerit, quo ſe potius ad triumphum, quàm ad agonis conflictum ſenſit animari, vtpote ſalutis adeò certa, vt inſuper noſſet, ſine luſtralis ignis contactu ſe recto itinere ad Sponſi nuptias profecturam. Sæpius elata, & ſonora voce ſe orthodoxæ fidei filiam profeſſa eſt, ac Sancti Dominici ſobolem, candidum eius

Ordinis inſigne, quod ſcapulare dicimus, perpetuò, & palam ante ſe protenſum volens. Exquiſitis ac ſummè efficacibus verbis veniam à Deo exorauit pro illis omnibus, qui in toto vitæ decurſu moleſtijs, damnis, alijſque ſe iniurijs affecerant, & Crucifixi paruum ſimulacrum manu ſtringens, ſatiari non poterat his verbis: Pater ignoſce illis. Domeſticos omnes acciri demiſsè petiuit, & licet ex his neminem verbo, aut minimo vnquam nutu offendiſset, à ſingulis, & omnibus flebili voce orauit: vt indulgerent ſibi, ſi qua in re vlli moleſta accidiſſet: dolere, quod adhuc per biduum illis oneri eſſet futuram: haud procul abeſse horam, quæ domum Gundiſalui à fœtidæ Roſę longo faſtidio, inutilique pondere liberaret. Nemo fuit, cui hæc verba vberes lachrymas non excuſ-

cuſſerint; omnes enim eximiam illius ſanctitatem mirum in modum venerabantur. At Quæſtor metuens ne poſt obitum Roſæ de condendo tanti funeris theſauro lis inter Paræciam, & Sancti Dominici Cœnobium exurgeret, nec auſus modeſtiſſimæ Virgini honorificum illud periculum aperire, ingenioſo conſilio dixit, obtinendæ apud Fratres Prædicatores ſepulturæ deſiderium potiùs mendicando, quàm teſtando innueret: quod ipſa præſtitit, eum ſui Ordinis eſſe morem exiſtimans, & veluti indignam expelli ſe poſſe timens, niſi hoc infimis precibus impetraret. Sub vitæ finem crebriora Virgini fuere dulciſſimorum raptuum interualla, quibus paratæ cœleſtis gloriæ ſapores iam delibabat, & ijſdem gradibus, quibus debile corpuſculum fatiſcebat in mortem, animus in vigorem, &

ſecuram hilaritatem attollebatur; adeò vt auctam in ſingulas horas lætitiam nec voce, nec vultu diſſimulare iam poſſet. Paucis ante obitum horis ab humanarum rerum exilio in ſe regreſſa, P. Fr. Franciſco Nieto ingenuè, ac ſecretò dixit: Oh quàm excelſa, quàm pretioſa, iucunda, eximia tibi de ſuauitate Dei, de læta ipſius curia, de regione æternitatis narranda haberem: pergo nunc cum tripudio ad perenniter contuendam pulcherrimam illam faciem, quam toto peregrinationis meæ exilio quæſiui. Omni deinde officio parentes, quoſque parentum loco habuerat, Gundiſaluum, eiuſquè coniugem, eſt proſequuta: tum germanos fratres ſenſim, deinde Quæſtoris filias, tùm reliquos domeſticos efficaciſſima oratione ad amorem virtutis inflammauit. Media nocte clamor

fa-

factus eſt, & Sponſus venit, quem Roſa vultu ſereno, & hilari excepit: germano fratri innuit, ſe migrare, & ceruical ſubtrahi iuſſit; vt capite ad nudum lignum acclinato delibaret Crucis incommoda: &, Ieſus, Ieſus mecum ſit dulciſſimè ingeminans ad illum euolauit.

CAPVT XX.

ROSAE funebris pōpa, ac tumulus: eiuſdem ſepulchrum Ordinarij auctoritate mutatum ſolenni Corporis trāslatione, et ingens fama ſanctitatis. Eadem in Sanctos à Clemente Decimo Pont. O. M. deſcribitur.

Viuidus faciei color, labia rubentia, & in riſum diducta, ambiguam fecere adſtantibus Roſæ mortem, donec adhibito

ſpeculo patuit nullum in ea ſupereſſe halitum. Tunc omnes repentino prodigio perualit arcanus lætitiæ ſenſus, ac tota domus viſa eſt innatare gaudio nuptiali. Ex adſtantibus vna vidit numeroſa Angelorum corona Roſæ lectum circumdari, eademq; iuratò affirmauit, ante fœlicem Roſæ tranſitum fuiſſe à Chriſto reuelatum, Virginis mortem fore admirabilem, & ſepulturam glorioſam, & vetuiſſe ne funeri circumponerentur panni lugubres, ſed imperaſſe, vt niuei, quique triumphum decerent. Ac triumphantis quidem in morem deducta ad tumulum Roſa fuit, namque vix dies illuxerat, cum ad Quæſtoris ædes innumera hominum vis accurrit, mirantibus domeſticis, vnde, aut quo pacto nuncium defunctæ & calentis adhuc Roſæ tota Vrbe diffundi potuerit. Circũfuſi promiſcuè nobiles, igno-

biles,

biles, aduenæ, ciues, Indi, Hiſpani certatim Roſaria ſancto Corpori applicuerunt: Hìc flores veſti impoſitos diripere, hic veſtis extrema, hic pedes raptim deoſculari. Tentauerant pluries, oculos defunctæ Virginis obtegere, adductis palpebris, ſed fruſtrà, nam ſenſim recedentes liberum columbinis pupillis aditũ dabant, vt Limenſes ſuos dulciter intuerentur. Niſi Prorex armatę ſuæ cuſtodiæ cohortem prætoriam eò deſtinaſſet, explicare ſe domo funebris pompa non potuiſſet; adeò turba innumera compleuerat atrium, ambulacra, & angulos omnes: Quin & areas, fora, vicos, quà tranſeundum erat, aliquot ante horis occupauerat. Ideo Archiepiſcopus, qui prodierat funus deducturus, ad Gundiſalui ædes eluctari diffidens, rectà perrexit ad Templum Diui Dominici, ibique

ad valuas Virgineum funus præſtolatus eſt. Interim ſacra omnia ſodalitia, Religioſæ familiæ confluxere, & ipſum Metropolitanum Collegium, præter morem vltro adfuit; namque ſolùm Archiepiſcopos ſolet efferre. Acceſsit ampliſſima Curia Senatorum, qui honos defunctis Proregibus præſtari ſolet. Matronarum ambitioſa pietas, & viſendi ardor feneſtras, pergulas, arcus occupauerat: & certè numquam aliàs ſic viſa eſt vniuerſa ciuitas commoueri. Suppoſuit humeros feretro Capitulum Metropolitanum, deinde mutatis vicibus Curia Senatorum, mox primores ex Religioſis Ordinibus. Feriebant ſidera clamores Sanctam nuncupantes Roſam: & niſi haſtatorum bipennes quaſi ſepem obieciſſent corpori, pars illius exigua templo fuiſſet illata. Vt limen attigit, noua iucundita-

te

te exhilareſcere viſa eſt Virginea facies, & in Sacello, cui à Roſario nomen eſt, prodigioſa imago Deiparæ repentè fulgore inſolito micuit, & manifeſtis lætitiæ argumentis viſa eſt excipere Roſam ſuam. Mox eò confluxit torrens ingentis populi; cumque omnes viderint ſplendores inſuetos; fuerunt etiam qui ſuſpicarentur, imaginem portentoſo ſudore maduiſſe. Tumulum *Roſæ* circumſidebant Patres dignitate, & ſenio grauiores, tùm ne theſaurus ille diriperetur, tùm vt eidem admouerent debiles, & claudos, qui ſpe obtinendæ ſalutis accedebant, neque ſpe fruſtrati ſunt, vt conſequenti capite palam fiet. Ponè conſtiterat haſtata Proregis cohors, vt confuſam molem irruentis populi diſtineret, ſi poſſet. Sepulchro tradere ſacrum corpus deſtinabant Patres, cum tanta inſo-

nuit populi vociferatio, vt ſuperſedendum fuerit: & niſi certa ſpe lactatus fuiſſet populus, domum nemo ſe recepiſſet. Sed turba, quæ templum inſederat, dilapſa, confluxit alia, & Archiepiſcopus nutu; namque vox audiri non poterat, iuſſit corpus Virginis in ſacrarium deportari; cumque nec ibi eſſet in tuto, raptim inferri adytis Nouitiorum. Ibi Præſul fuſus in genua manum Virginis religiosè oſculatus, eam in ſingulis digitorum articulis, perinde ac ſi viueret, tractabilem ſenſit. Poſtridie laxatis templi foribus, & relato Virgineo corpore, vndatim irruit admiſſus populus; neque incolæ tantùm, ſed & remotiores accolæ, qui à ſex, & amplius leucis accurrerant. Proregis milites impetum frænare non potuerunt, ideoque omnis ætas, & ſexus, ad feretrum eluctari contendit: hic

cal-

calculos precarios, alius ſudaria, numiſmata, & quidquid ad manus erat, contingendo ſacro corpori prætendebat. Turba languentium penè cum iurgio feſtinabat acceſſum: pueri per obſtantium capita ſublimes mittebantur ad contactum ſalutis: & vix ipſum corpus ſeruari potuit; cum, velis, capillis, & veſtibus direptis, ſexies mutanda Roſæ fuerint indumenta. Reſonabat vndequaque templum perpetuis vocibus Sanctam proclamantium, & pulſu, ac tintinnabulis ſignum dabatur choro, cum reſpondendum erat Sacerdoti piaculare ſacrum de more ad aram facienti. Sed niſi cantores choro egreſſi ipſum altare circumſtetiſſent, conſummata non fuiſſent diuina myſteria. Antiſtes è throno progreſſus ad feretrum vltimam efferendi ad tumulum corporis pompam adornabat, cum iterum

validioribus ingemuit clamoribus ſtipata turba, rurſus denſato cuneo vndique irruit in ſuggeſtum; ideoque præſens periculum direptionis diuertendum fuit oblata populo dilatione ſepulturæ. Confirmauit ſpem pulchritudo, & ſuaueolentia Virginei corporis, quæ, nullum fore periculum, ſpondebat, ſi vel in plurimos dies publico conſpectui ſupereſſet. Per ſex horas ſupra triginta idem perſtiterat oris decor, oculorum patentium fulgor, & candor manuum: nulla inſederat vultui fuligo ſub aere tàm humido, calido, & ex concurrentium fluctibus pulueruIento. At mirifica Cœleſtis odoris fragrantia ſpirans à ſacro corpuſculo poſt decem & nouem menſes recreauit illos, qui exhumatam Roſam nobiliori ſepulchro crediderunt. Sub meridiem clauſis templi foribus, & cluſa ſpe populi

populi redituri, conditum eſt Roſæ corpus in præparata è cedro arca, & in æde Capitulari ſepultum. Vt primùm fores patuere, irruit vnda populi, & Sanctã inclamans, puluerem ſepulchri, terramque certatim aſportauit. Inde cõtinuo fluxu rhedarũ paterna Roſæ domus frequẽtari cœpit à nobilibus viris, qui hortenſem cellulam venerabãtur, quã Virgo ſolitudinis ſtudio inhabitauerat. Eximia prodigia, quæ palam crebreſcebant, mirũ in modum commendabant populo ſepulcrum Virginis, cui nondum videbatur exhibitus debitus cultus. Idcircò ſolenniores inſtaurare exequias, quibus ipſe Prores intereſſet, ſtatutum fuit, cumque diu inter illum, & Archiepiſcopum amica quæſtio agitata fuerit; eò quòd præſtituta dies, & ſæpe variata, ſemper alterutri incommoda accideret, tandẽ ambo in quar-

tam Septembris conuenerunt, omninò inſcij, eam Sanctæ Roſæ Viterbienſis honori dedicatam eſſe. Tota iterum ſedibus ſuis emota ciuitas templum impleuit, & dum Sacerdos Numini commendabat Roſam, voce non impari ſeſe populus cõmendabat Roſæ, cuius fama celeberrima breui totius regni oppida permeauit. Potosì trecentis leucis Limà diſſitum in communem gratulationis impetum efferbuit; ſonuere in turribus æra campana, micuere lumina, & tota paſsim regio Peruana Roſam celebrauit, à qua cuncti populariter ſibi ſuffragium pollicebantur: neque tractu tẽporis elanguit populi ardor; namque miraculorum celebritas, & multitudo in dies ad inuiſendum Roſæ ſepulchrum plures accerſebat; ideò cum tota vrbs, & vulgus pariter, & vtriuſque ordinis principes affirmarent

Ro-

Roſam communem Limenſium, theſaurum publico deberi Archiepiſcopus omnium ardentiſſimo ſtudio libenter annuit, & initio anni 1619. prodijt è ſepulchro Virgineum corpus incorruptum, & ſuauiſſimum odorem inhalans. Celeberrima pompa delatum fuit in templum, vbi egregius orator de admirabili Roſæ ſanctitate verba fecit: ac tandem illata Virgo fuit cryptæ ad dexteram ſummi Altaris, vbi cum nimium gliſceret populi turba, namque omnes ad ſepulchrum Virginis velut ad ſecundam aram ſubitò conuertebantur: hìc perpetuus tumultus erat offerentium vota, ſuſpendentium anathemata, deponentium ſcipiones, conſulendum fuit reuerentiæ ſacri Tabernaculi, tranſlatis exuuijs Roſæ in Sacellum Sanctæ Catharinæ Senenſis. Interim Limam peruenere literæ Apoſtolicæ, quibus

au-

authorati iudices tribunal ex formula ſacrorum Rituum erexere, vt examen inſtituerent de vita, & geſtis Ancillæ Dei Sororis Roſæ à Sancta Maria. Adfuere teſtes 183. cumque ſolùm ſupereſſet inſpectio reliquiarum, delegati ad hoc munus repererunt Virgineum corpus expleto poſt obitum annò ferè iam quintodecimo, oſſibus integris, & ſicca hinc inde carne obductis, ſpirans odorem, quo fragrant ſiccatæ ad ſolem Roſæ. Hinc aulam Capituli adiere luſtraturi primum Virginis ſepulchrum, è quo certatim religioſi homines hauriebant puluerem ad varia morborum genera depellenda; cumque non niſi quinque pondo terræ viſa ſint eruta, aliunde conſtitit, complures modios ex illomet foramine fuiſſe effoſſos. Sed cum exinde Procurator Generalis Ordinis Prædicatorum admonuiſ-

ſet

ſet Limenſes Patres, habendam eſſe rationem conſtitutionis Vrbani VIII. qua viris nondum albo Beatorum adſcriptis Apoſtolica authoritate publicus honor interdicitur, illicò intempeſtiuum cultum venerabilis Roſæ abolendum cenſuerunt. Populus ſacellum quæſtibus impleuit, & ſparſo in vulgus rumore, clam in Hiſpaniam delatum eſſe Roſæ corpus, non leue periculum imminuit Religioſis viris, qui non ſine labore compeſcuere turbas, oſtendentes, ita conſulendum illuſtrioribus Roſæ honoribus, qui ab Apoſtolica Sede ſperabantur. Et his quidem præluſit eximia fama Sanctitatis, quæ omnes rapuit in admirationem Roſæ. Nimium quantum protenderetur hoc qualecumque compendium, ſi elogia præſtantium virorum hìc ſubnecterentur. Non tantùm ſacra D. Dominici

Familia literis communi nomine datis Sanctam illam, admirabilem, clariſſimis illuſtrem miraculis, & prophetico ſpiritu, inque omnibus D. Catharinæ Senenſi ſupparem dicit, ſed & Limenſe Cœnobium Patrum ſanctæ Mariæ de Mercede, & Nicolaus Maſtrillus Duran Prouincialis Societatis Ieſu communibus ſuorum votis, & Sacer Ordo B. Ioannis Dei, & PP. Eremitarum Sancti Auguſtini, & Minorum Sancti Franciſci, & Eccleſiæ Metropolitanę Limenſis nomine datæ literæ Summum Pontificem infimis precibus exorant, vt in Sanctos referat Roſam, & tutelarem Limæ concedat: Eius virtutes enumerant, ac notiſſimam Sanctitatem, & admiranda prodigia. Addenda hìc eſſet relatio perhonorifica, qua Eminentiſſimus Princeps Decius Cardinalis Azzolinus in ſacra Rituum Congre-

gregatione coram Sanctiſſimo D. N. die 15. Septembris 1663. Roſæ virtutes enumerauit, & ſupplices literas nouem diuerſorum Ordinum, ac illuſtrium virorum Limenſium, tres Regis Catholici, tres itidem Eminentiſſimi Card. de Aragonia, & binas Magiſtri Generalis Ordinis Prædicatorum, & perſeuerantiam, & augmentum famæ Sanctitatis, & cultum Populorum, quem amplificatum dicit miraculis ſupra centum nouendecim, ex proceſſu remiſſoriali auctoritate Apoſtolica confecto. Exinde religioſiſſimo examine de admirabili Roſæ vita, & prodigijs illuſtribus cum liquidò conſtitiſſet, eadem à Clemente Nono Pont. Max. in Beatarum Virginum faſtos relata fuit, honoribus illi conſequenter indultis, qui tribui nunquam conſueuerunt nondum inter Sanctos recenſitis: præſertim verò

ci-

eidem collato præcipuo patrocinio plurium Regnorum, & vniuerſæ Americæ. Tandem à Clemente Decimo ſanctiſsimè nunc Chriſtianam rempublicam temperante, non ſine incredibili vtriuſque Orbis plauſu, poſt noua, & præclara ab incomparabili Virgine perpetrata miracula, primus hic Americæ flos, iamdudum Cœli viridarijs inſitus, ſupremo Sanctorum cultu donatus eſt, anno reparatæ ſalutis 1671.

CAPVT XXI.

ROSA poſt mortem, & ſæpiſſimè, & multis apparet glorioſa. Eadem in ſceleſtorum conuerſionibus, & obſtinatione cordium emolliendà mirabilis.

PRæfari libet, hæc etiam, quæ conſequuntur, prodigia ex au-

authenticis proceſſibus Signorum, Gratiarum, & Miraculorum fuiſſe delecta. Aloyſia de Serrano, vt ſæpiſſimè Roſam immortalem vidit, ita ſemel præſertim inter agmina Beatorum à Deiparæ Virgine deductam ad ſolium Diuinum, & immenſæ gloriæ corona decoratam. Teſtatum reliquit coram Apoſtolicis Iudicibus Quæſtor Gundiſaluus, viginti, & duabus vicibus Sancto Viro conſpicuam fuiſſe gloriam *Roſæ*: quæ pariter Doctori Ioanni Del Caſtillo videndam ſe præbuit in fulgidiſsimo lumine, roſis vndique circumdatam. Deinde verò pluſquàm quinquagies eidem illuxit, multa, ac ſublimia illi ediſſerens de fœlicitatis ſuæ excelſo faſtigio; quin idem poſtrema teſtificatione anni 1631. perſanctè aſſeuerauit, integro ſex menſium ſpatio interdiu, noctuque ſe diuinitus admiſſum

ad tantæ beatitatis ſpectaculum, ac deinde Cœleſti Ephæbo à Roſa imperatum vt ſuas vices obiret. Quamplurimis alijs notæ Sanctitatis Roſa videndam ſe obtulit, nunc Cœli viridaria cum Chriſto perambulans, nunc eidem Limanam Vrbem, & Regnum Peruanum commendans, nunc vultu hilari & iucundo nutu probans ea, quæ referebantur in tabulas à Quæſitoribus virtutum ſuarum, nunc adornans conclaue, chartam dirigens, & graphiaria inſtrumenta Tabellionibus diſponens excepturis ea, quæ teſtes proferebant in commendationem ſui, & ridenti ore viſa gratiam pro obſequio ſibi exhibito ſpirare. Fuit etiam quæ nocte concubia hac verba audiuit: *Roſa* verè Sancta eſt: quibus confirmata ſunt ea, quæ de *Roſæ* virtutibus iuratò protulerat. At Didaco Hyacintho Paceco, qui

qui ex quotidiano hypographicæ artis lucro victitans iuſſus fuerat in cauſa venerabilis Roſę bis mille folia proceſſuũ, vt dicunt,ſeu actorum intra certũ tempus ſcribendo abſoluere, iamque deſperabat, ſe oneri parem fore; adeò laſſabantur digiti, ſtupebat brachium, diuaricabantur nerui, in ſomnis *Roſa* ſe ſcribæ ſuo exhibuit, & leniter accedens, dexterum iacentis brachium comiter arripuit, validè ſtrinxit;& euigilans Pacecus ſcripſit ab aurora vſque ad ſolis occaſum, nulla digitorum laſsitudine, nullo cruciatu neruorum, brachio leuiſsimo, & ſupra modum expedito. Perrexit deinde reliquos dies ſcriptioni laborioſæ citra laborem impendere, attonitis quicumque Pacecum nouerant, eiuſque pulcherrimum characterem, totchartis illitum viderunt. Decumbebat in Limano Cœnobio P. M.Au-

M. Auguſtinus de Vega Ordinis Prædicatorum tunc Peruuiæ Prouincialis, iamque de hominis vita conclamatum erat, cum Roſa Chriſtophoro de Ortega ſuis in ædibus dormienti imperat, primo diluculo Cœnobium adeat, & Prouincialem moribundum conueniat, denuncians, nequaquam illum tunc è viuis abiturum, ſed aliquandiù ſub Epiſcopali infula in vinea Domini laboraturum, quod re ipſa contigit. Celeberrima ſceleſtorum apud Deum cauſidica, vt conuertantur, & viuant, *Roſa* fuit. Quàmplurimi ad ſolum Virginei corporis in feretro contactum ita fuere doloris ſtimulo perculſi, vt ibidem cæperint coram populo elatis vocibus ſua ſcelera deteſtari: & inter hos nonnulli iuuenes inquinatæ vitæ, qui eo ſolùm conſilio venerant, vt defunctam pulcherrimam Virginem

nem intuerentur. Frequenter deinde ad Mariam de Oliua Roſæ matrem iuere complures, etiam ex Religioſis Ordinibus, vt illius egeſtatem aliquo ſubſidio recrearent, profeſſi, hoc ſe tributum pendere Roſæ, cui debebant fœlicem ſuæ vitæ permutationem. Quidam profligatæ conſcientiæ vir nunquam toto ſacrilegæ vitæ ſuæ decurſu ritè confeſſus, ab alterius pietate Roſæ commendatus, ab annoſo conſcientiæ lethargo euigilauit, adeoque animum, quem callus obduxerat, timor Domini emolliuit, vt deinceps vmbram ſceleris horruerit. Ex concordi plurimorum, qui confeſſiones exceperant, teſtimonio liquidò conſtitit, poſt imploratum Roſæ in Cœlo auxilium innumeros tùm Limæ, tùm in vniuerſo Regno ex voragine ſcelerum emerſiſſe: quod beneficij genus inter præſtantiora

ſolidæ ſanctitatis argumenta ex communi Sanctorum Doctorum ſententia meritò recenſetur. Quid quod Limæ paucis à Virginis obitu diebus frequenter elutis animi ſordibus Diuina paſſim conuiuia celebrabantur: flagella, ſetarum cingula, & varij generis cilicia ob emptorum multitudinem ſubitò defecerunt. Inſignes animorum harpyæ luxuriæ cæno emerſæ in calle virtutis conſtantem fixere pedem: In vniuerſa Peruana regione Sacramentalis pœnitentiæ adminiſtri communicatis indicijs obſtupuere tantam morum mutationem in populo à die, qua Roſa in Sponſi ſui Regno cœpit agere cauſam ciuium ſuorum. Fœminæ certatim abiecere veſtium luxum: Religioſa clauſtra cruentis flagrorum ictibus perpetuò perſonuerunt: Confeſſariorum vbique ſedilia planctu, & gemitibus ſunt ob-

obſeſſa: & vir grauiſſimus iuratus affirmauit, ex quo Peruuia noſtris detecta patuit, nullum inclaruiſſe diuini verbi Concionatorem, qui tàm vniuerſalem pœnitentiæ ſpiritum, & luculentum pietatis incendium excitauerit. Et egregiæ quoque virtutis viros ad ſtudium ſanctitatis accendit: veluti Patrem Ioannem de Villalobos Rectorem Tyronum Societatis Ieſu, qui cum à moritura Roſa poſtulaſſet, vt ſe traheret in odorem virtutum ſuarum, ab eius obitu ſenſit arcanas cordis ſui vnctiones, & ſtricturas inſolitas luminum diuinorum. Quid quod & quòcumque libitum illi fuit, Roſa pertraxit animos rebellantes. Mariam de Xuara fœminam prædiuitem, implacabiliter auerſam priuignis ſuis Franciſco, & Alexandro de Coloma, & eorum octo conſobrinis pauperrimis ita emol-

liuit exorata à Franciſco, vt conſequenti mane illicò materterą reſciderit teſtamentum, quo alijs omnia ſua legauerat, & hæredes ex aſſe ſcripſerit, quos antea oderat mirum in modum: Ludouicą Barba vix non exanimis concidebat, cum audiret à Confeſſario ſuo diuinitus innotuiſſe *Roſæ*, quod ipſa religioſum habitum eſſet aliquando indutura; ſed illicò à morte Roſæ Ludouica exarſit ambitu ſacræ veſtis, quam antea veluti Meduſæ vultum horruerat. Alteram Ludouicam de Mendoza, incertam, ac de *Roſæ* Sanctitate animo fluctuantem, repentinus angor inuaſit, adeò vt manibus, pedibuſque mutilatam ſe crederet: grauior eiuſdem ſpiritum caligo, ac tempeſtas mentem obſedit, ac turbatum cor quodam veluti terræmotu ſuccuti cœpit; quæ omnią euanuerunt ſtatim atque elatis vo-

cibus intonuit: Roſa verè Sancta eſt. Vſque adeò pro Sponſæ ſuæ honore certabat Sponſus ille diuinus, cui venti obediunt, & mare.

CAPVT VLTIMVM.

ROSAE defunctæ attactu, odore, veneratione, mors, morbi, pericula depelluntur. Eiuſdem cingulum, veſtes, ſepulchro exemptus puluis, & pictæ imagines phrenſim, cancrum, lepram, & omne morborum genus mirabiliter curant.

QVanuis perpetuum prodigium fuerit Roſæ vita, innumeris illam ad aliorum ſalutem miraculis decorauit Deus, quæ ſi omnia recenſerem, procul à compendij legibus iret hiſtoria noſtra. Præſtantiora quædam ſufficiat in-

dicaſſe; inter quæ principem locum tenet reuocata ad vitam Magdalena de Torres filiola ſemeſtris Gregorij agricolæ, quæ cum exanimis à veſpere vſque ad poſteræ diei lucem iacuiſſet, iamque paratus effodiendo ſepulchro ſarculus adſtaret, attactu veſtis Roſæ illicò viua, & ſana in lecto conſedit. Antonius Bran tribus menſibus cum febri, & angore pectoris congreſſus, tandem iacuit ſine motu, anhelitu, & vllo vel minimo ſigno vitali: nec vellicatione, vel pulſu vllum à gelido corpore potuit extundi argumentum ſuperſtitis vitæ, quam tamen poſt aliquod tempus in corpus reuocauit Roſa ab adſtantibus implorata. Dum in templo ſuperfuit virgineum corpus, quàmplurimis manifeſtam ſalutem attulit, veluti Eliſabethæ Duran, cuius brachium à multo tempore ſic-

cum

cum, & inutile humana ope curari non poſſe, medici ſtatuerant: Et ſeruus Aethiops, qui dexteri brachij, manuſque vſum ex plica & neruorum attractione amiſerat: Et Georgius de Aranda Presbyter, qui ob excepta in ſiniſtro brachio vulnera in bello Chilenſi, ſanie, conuulſione, ac tumore attractam manum, vegetam, ſanam, & flexibilem reperit: Et Alphonſus Diaz mendicus toti *Limæ* notiſſimus, qui humili nixus fulcro, manumque, & pedem ex attractione inutiles per ſolum trahens, illicò exiliuit in pedes, poſtquàm ad *Roſæ* tumulum orauit: Adrepſerunt & pueri duo Aethiopes, quorum alter nec palmum à terra erigere ſe, alter vix grallis vtcumque librare ſe poterat, & Roſæ beneficio extemplò incolumes duxere per templum choreas. Pueros quàmplures varijs morbis implicitos re-

pente Roſa incolumitate donauit; ideoque certatim de manu in manum porrigebantur, vt ad ſalutiferum contactum peruenirent. Quid porrò enumerem reuocatos à faucibus mortis adhibito cingulo, velis, particulis veſtium, aut alijs, quæ pia ſedulitas Roſæ corpori admouerat? Nullum penè genus ægritudinis eſſe reor, quo aliqui pertentati ſalutem Roſæ non debuerint. Et capite laborantes, & intolerabili cruciatu dentium, & oculis aliquamdiu capti, & cancro peruſti, lepra, impetigine, apoſtemate, arthritide, hydrocela, angina ad vltimum vitæ diſcrimen adducti: Et ex alto in profundas foueas prolapſi, & ab equis ſuper irruentibus oppreſſi: Et qui mortem hauſerant in poculis venenatis: Et quibus non niſi ad dolorem & onus luxata brachia, pedeſue ſupererant. At

quos

quos vrebat ardentiſſima febris, tàm præſentem Roſæ opem experti ſunt, vt omnem adnotandorum nominum diligentiam ſuperauerint: & Ioannes Lobo Presbyter ſacramento coram Iudicibus firmauerit, ſe diuerſis locis, Chuquiſaquæ, Potoſij, Oruræ, alibi flagitantibus promiſcuè omnis ætatis, ſexus, generis infirmis præbuiſſe in potu viuificã terrã, exemptam ſepulchro Roſæ, & illicò in omnium conſpectu ferè innumera curata fuiſſe languorum genera, & febres præcipuè ſtatim abactas. Pepercerat hæc terra prodigiosè corpori Roſæ, namque cum Limenſe Cœnobium trecentos numeret Religioſos viros, vt aula Capitularis excipere poſsit omnia decedentium cadauera, ex agro Panamæ aduecta gleba fuit tenuis, ſoluta, arenoſa: & innato calore ſubtiliter vorax, quò extemplo

reſoluat oſsium duritiem, & in geſta funera abſumat. Mirum dictu: vnico, totoque illo ſpatio, cui ſacrum Roſæ corpus immiſſum fuit, gleba mutauit indolem, ac ferè pumicea ſoliditate in ſe coacta obdurụit, vt ſolum ibi digitis, leuique manu teri, aut frangi nequeat; quin ferro opus ſit, vt excauetur: non ſic reliqua illius cœmeterij ſuburra tritu facillima, tractabilis, fluida. Porrò in hoc Roſæ ſepulchro ad perenne humani generis beneficium viua ſalutiferi pulueris ſcaturigo latet: quod præſertim patuit anno 1632. cum poſt exportatos inde, totoque regno diſtributoſq; terræ cophinos, vix tria, vel quatuor pondo cauo ſcrobiculo eruta viſa ſunt. Et cum Pater F. Bernardus Marques paucis ante diebus totum immiſiſſet brachium foramini, paulò poſt ſuccreſcente intus puluere, vix ma-

manum immergere totam potuit. Sexenni Virgini muſculos gutturales inflammarat ſynanche, & chirurgus vlcere inſpecto negauerat, puellam curari poſſe; namque cancer ſe plagæ inſinuauerat, & eroſæ carnes fruſtillatim vlcere excidebant, atque in dies ſerpebat malum. At epoto ſalutifero puluere conualuit. Ab annis viginti Abbatiſſa Monaſterij Sanctæ Claræ miſerrimè torquebatur ex inflatione tibiæ, in qua ſparſim pluſquàm quadraginta vlcerum hiabant ora; ſed & febrim per viſcera ſæuientem extinxit, & vulnera clauſit puluis hic ſalutaris. At quid ſingula enumerem? Fœminas præcipuè puerperij doloribus tabeſcentes præſentiſſimo auxilio Roſa ſæpiſſimè recreauit; idcircò quàmplurimis pueris, ac puellis additum fuit cognomen de *Roſa*, in perpetuum beneficij monumentum.

tum. Ipſa natura voluit aliquando ſupereſſe mnemoſynon beneficij à Roſa collati, veluti in Petro de Quixano, qui cum tranſuerſim actus in vtero matrem exanimaret, ope Roſæ prodiuit ſtatim, pictam gerens in dextera palpebra roſam. Et aliàs huic noui Orbis Thaumaturgæ obtemperarunt mutatæ naturæ vices, vt quando tauros ferociter irruentes compeſcuit, & piſcibus imperauit, vt in retia confluerent, & puellæ decenni vires addidit, vt pondus erigeret, cui quatuor robuſti baiuli impares fore credebantur. Quin etiam mentem aliquibus ab eius ſtatu dimotis illicò redonauit. Hinc vniuerſæ Peruuiæ incolis communne ſtudium fuit, in prodigioſæ virtutis memoriam paſſim per ædes Roſæ effigiem erigere, cuius oſculo quàmplurimi cum morte luctantes, enormiter ſaucij, per hu-

mum

mum ſolutis membris repentes, ſalutem illicò receperunt. Ex his imaginibus aliquæ pallentem Roſæ vultum referentes, viſæ ſunt venuſtè in genis rubere, & blando fulgore hilaritatis ſuæ omnium animos accendere ea die, qua publicè perlectæ ſunt Apoſtolicæ literæ compellentes vndique illos, quibus innotuerant *Roſę* prodigia, ad eadem ſacris Iudicibus deſerenda.

FINIS.

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

INDEX

CAPITVM.

Cap. I. ROSAE Natales, Indoles, Educatio, votumque Virginitatis. pag. 15.
Cap. II. Roſæ erga parentes mira obedientia, pietas, ſolicitudo. 20.
Cap. III. Roſa, ut ſequatur veſtigia Sanctæ Catharinæ Senenſis, Tertio Sancti Dominici Ordini adſcribitur. 25.
Cap. IV. Roſæ mira animi ſubmiſſio, virgineus candor, benignitas, aliæque virtutes. 30.
Cap. V. Roſæ mira inedia, prodigioſa ieiunia: Eadem tenerum corpus ciliciјs, flagris, catenis domat. 35.
Cap. VI. Roſa capiti aculeatam coronam infigit: eiuſdem lectulus, cer-

ceruical, nocturnæ vigiliæ. 45.
Cap. VII. *Roſæ domeſtica ſolitudo, fuga publici, cellula perangu-ſta.* 54.
Cap. VIII. *Roſæ cum Chriſto mira deſponſatio, Pronuba Auguſtiſſi-ma Imperatrice Angelorum.* 61.
Cap. IX. *Roſæ perpetuum orandi Nu-minis ſtudium.* 66.
Cap. X. *Roſa funeſtis viſis exercetur, ac horrendas alterius vitæ pœnas deguſtat. Doctorum examen ſu-bit, & ab illis mirum in modum probatur.* 72.
Cap. XI. *Roſa cum Chriſto, Deipa-ra, Sancta Catharina Senenſi fa-miliariter, iucundè, aſſiduè ſer-mocinatur: domeſtica Tutelaris Angeli conſuetudine fruitur: va-riè luctatur cum Dæmone, ſemper victrix.* 83.
Cap. XII. *Roſæ vexationibus, mor-bis, ærumnis preſſæ prodigioſa to-lerantia.* 94.
Cap.

Cap. XIII. *Roſæ ardentiſſimus erga Sponſum amor varijs indicijs manifeſtus : Impetratum ab illa miraculum ſudantis imaginis, vt Chriſtum omnibus amandum perſuadeat.* 99.
Cap. XIV. *Roſæ cũ imagine Deiparæ familiare conſortium: in diuinæ Crucis ſignum religio : Mutui honores, quibus illa, & S. Catharina Senenſis ſe proſequuntur.* 107.
Cap. XV. *Roſæ feruidus amor, & cultus in diuinam Euchariſtiam, pro qua ad Martyrium ſe accingit.* 112.
Cap. XVI. *Roſæ eximium pro periclitantium animarum ſalute ſtudium, & ardor conſulendi corporali ſaluti proximorum ſupra modulum facultatum.* 118.
Cap. XVII. *Roſæ magna in Deo fiducia crebrò in ſuis, ſuorumque neceſſitatibus prodigioſum Cæli-*

præ-

præſidium experitur. 127.
Cap. XVIII. *Roſa diuinitus cognoſcit, ædificandum in Vrbe Limana Sanctæ Catharinæ Senenſis Cœnobium. Eidem alia complura arcana Deo reuelāte patefiunt.* 132.
Cap. XIX. *Roſa mortis ſuæ præſcia cum vltima ægritudine generosè luctatur, & ſanctiſſimè moritur.* 137.
Cap. XX. *Roſæ funebris pompa, ac tumulus; eiuſdem ſepulchrum Ordinarij authoritate mutatum ſolenni Corporis translatione, & ingens Fama Sanctitatis. Eadem in Sanctos à Clemente Decimo Pont. O. M. deſcribitur.* 149
Cap. XXI. *Roſa poſt mortem, & ſæpiſſimè, & multis apparet glorioſa. Eadem in ſceleſtorum conuerſionibus, & obſtinatione cordium emolliendâ mirabilis.* 164.
Cap. *Vltimum. Roſæ defunctæ attactu, odore, veneratione, mors,*

mor-

morbi ; pericula depelluntur. Eiuſdem cingulum, veſtes, ſepulchro exemptus puluis, & picta imagines phraneſim, cancrum, lepram, & omne morborum genus mirabiliter curant. 173.

BIBLIOTECA
ROMA

BIBLIOTECA
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Errata.	*Corrig.*
Pag. 18.v.23. ùm	tum
Pag. 27.v.11. & 12. ſumenta	fundamenta
Pag. 72.v. 4. peturrendũ	percutiendũ
v.17. tedebrarum	tenebrarum
v.18. nies	dies
v.20. tartarone	tartaro ne
Pag. 76.v. 7. diſcendite	diſcedite
Pag.126.v. 6 Maria	Mariæ
Pag.129.v.12. ſollicíta	ſolicita
Pag.154.v. 7. nutu;	nutu,
Pag 157.v.18. Prores	Prorex

BIBLIOTECA
ROMA
VITTORIO EMANUELE